

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a timisoarai „Az Iparos”-sal és a „Fodrász Ujság”-ga

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négyzetcentimétere 4 lei, kötéseknél árendmény

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Cooperația

Eu am semănat în vremea când toate partidele au început din nou a se ocupa de cooperatie. Nu e vorba, că nici până acum partidele nu s'au dezinteresat de mișcarea cooperatistă, dar s'ar părea că, de astă dată, un spirit nou și într'adevăr cooperativ, ar pătrunde în programele politice.

Acest spirit nou s'ar putea reduce la o formulă: cooperația liberă și naturală, în locul cooperației birocratice de până acum.

Cooperația, ce idee frumoasă, nu este numai o întreprindere făcută în anumite condițiuni; ci este și o stare de civilizație, o formă de viață socială, pătrunsă de un ideal moral.

Cooperativa adevărată nu poate naște și trăi decât într-un mediu potrivit, adică într-o lume de oameni simpli și muncitori, dar profund morali în judecată și în acțiune, prin tradiția lor familială sau prin exemplu viu al unor conducători locali, bucurându-se de o autoritate morală nelimitată.

Răpósatul Haret, care privea viața socială ca un mecanism, a adoptat ideea cooperativă din Apus și a introdus-o în satele noastre, fără să se preocupe de acești factori sufletești, care compun mediul moral, necesar dezvoltării cooperației.

Haret a crezut, că preoții noștri rurali și învățătorii sunt elementele chemate să creeze și să îndrumeze o mișcare cooperatistă.

După ei a urmat seria tuturor oamenilor de seamă din această țară, cunoscuți ca sprijinitori ai mișcării cooperatiste.

După aproape 40 ani de muncă, noi nu avem o mișcare cooperativă în adevăratul sens al cuvântului.

Mediul moral în care se poate dezvolta o mișcare cooperativă liberă și spontană trebuie să se creeze de acum încolo.

Incerările ce s'au făcut prin organe de stat, nu numai că nu au ajutat la crearea celui mediu, dar i-au împiedecat apariția, fiindcă lumea sateilor, în simplitatea ei, crede azi că organizațiile de acum sunt tot ceea ce se poate numi cu acest cuvânt.

Ajutoarele, pe care organizația oficială a cooperației le-a dat populației rurale, se puteau da de către instituții, create direct de stat, de Banca Națională sau de o bancă privată concesionară, fără să se mai facă atâtea încercări greșite și nenaturale. Credem chiar că, dacă Statul direct sau prin una din instituțiile mai sus pomenite, ar fi venit în ajutorul țărănimii, fie cu instituții de credit la sate, fie organizând exploatarea agricole în comun, rezultatele ar fi fost cu mult superioare.

Sumele enorme întrebuințate de Stat din buget sau dela Banca Națională pentru a susține cooperația birocratică de azi, ar fi cerut un control sever și nu ar fi fost lăstate la voia întâmplării și la nepriecul unor organe calificate numai de implinirea formelor cerute de lege pentru înființarea cooperativelor.

A. Corteanu

A kézműipari szindikátusok rendeltetése

Új, független érdekképviseletek az 1921 évi szindikátusi törvény alapján. — A szindikátusok előnye.

Erőteljes és hasznos iparos-szervezetekké válhatnak országsszerte a szindikátusok

Irta: REINHART GYULA

Ardeal és Banat kézműiparosossága mint egy megbolygatott méhraj nyüzsgő, zsong, nem találja helyét, csak részleteiben ismeri az alig pár napos törvényt, melytől jobban fél, mint bizik abban, hogy érdekeit meg fogja védeni, vagy támogatására lesz elhagyatottságában. Végleges beutaltsága a munkakamarákba a megígért külön kézműipari kamarák helyett, amely álmainak netovábbja volt, még lehangoztabbá teszi, mert a munkakamarák, hogy a törvényt végrehajthassák bürokratikus intézménnyé válnak, amelyek legkevésbé sem lesznek képesek az érdekképviseletre, amire pedig oly nagy szüksége volna éppen a kézműiparosoknak amely egyedül maradt szervezetlen, bizva az ipartestületek hatáskörének kibővítésében, vagy az önálló kézműipari kamarákban.

A szervezkedésnek már régen az 1921. évi szakmai szindikátusi törvény alapján kellett volna indulni, amint nagyszabásúan kiépítette szerveit az Ugir, a gyáriparosok szövetsége, a Sfatul Negustoresc, a kereskedők ezen mintaszervezete, a magántisztviselők országos szervezete, nem is szólva a munkásszervezetekről, amelyek mély gyökerekkel bírtak, megerősödtek és kiterjesztették hatáskörüket az egész országra. Bár elhangzik a munkakamarák vezetői részéről a hívó és biztató szó, hogy mindent megtalál majd a kézműiparosok a munkakamarában, mégis a legfőbb ideje, hogy felébredjünk letargikus álmunkból és 15 éves mulasztást igyekezzünk helyrehozni friss és erőteljes szervezkedéssel, amelynek megindítása nem késhet tovább.

Nekünk azonban nem szép életre, nekünk érdekképviseletre van szükségünk, mely szabadon mozog, amely nincs hivatalos teendővel felhalmazva, hanem anyagi ügyeinket, vagyoni és jóléti előhaladásunkat segíti elő, amely igyekszik érdekeinket orvosolni és jogainkat törvényes módon megvédeni, s amely hivatva van a törvényben biztosított jogainknak érvényt is szerezni. Továbbá, amely egyesítse erőnket közös célok, esetleg közös vállalkozások érdekében, mert egyenként mindannyian gyengék vagyunk, csak a szervezethez erejével leszünk képesek magunknak valamit kiharcolni.

Ha Trancu Iasi miniszter annak idején megalkotta a szakmai szervezetekről szóló törvényt, ha ennek alapján módunk van a szervezkedésre, úgy azt most miután egyetlen szervünket, a

törvény megszüntette, igénybe is kell venni. Szindikátusok alakítása, mint ezt lapunk más helyén részletesen ismertettük, igen könnyű, hogy ezek ne rójjanak sok terhet ránk, csak tőlünk függ, hogy magunkra vállaljuk a munka egy részét, úgy alig fog valamibe kerülni, de ez a kis áldozat is busásan meg kell, hogy hozza gyümölcsseit.

Meg kell állapítani, hogy a törvény szerint a szindikátusok nem hasznos hajtó vállalatok, s semmi módon nem adhatnak osztalékot tagjaiknak, tehát nem nyereszkes célből alakulnak, hanem csupán tagjaik érdekeinek megvédésére, tehát jogosítva vannak tagjaikat minden bíróság és hatóság előtt képviselni és ügyükben eljárni. Ingó és ingatlan vagyont szerezhettek maguknak, amelyek ha összejövetelük és gyűlések céljára szolgálnak, könyvtárakat foglalkoztatnak magukban, vagy tanfolyamokat tartatnak bennük, le nem foglalhatók és el nem vehetők. Joguk van a szindikátusoknak, amint azt a törvény felsorolja, vásárolni tagjainak való viszonzásért, bérleti, vagy kölcsönözni tagjai részére az ipar folytatásához szükséges nyersanyagokat, gépeket, műszereket, vagy szerszámokat stb. Hasonlóképpen joguk van tagjaik készítményeit mint letéteket átvenni eladás céljából, vagy megkönnyíteni azok eladását hirdetés, szállítással való csoportosítás és megrendelés gyűjtése által, vagy más módon anélkül, hogy ezeket az eladásokat saját számlájára végeznék.

Szükséges, hogy felállítson és működésbe tartson iparral kapcsolatos intézményeket, mint laboratóriumokat, szakiskolákat, tanoncműhelyeket és hogy gondoskodjék a munkanélküliség elhárításáról. Alkosson és támogasson olyan intézményeket, amelyek tagjaik takarékoságát kell, hogy előmozdítsák, ezek az intézmények azonban külön számvitelrel kell, hogy bírhassanak. Jövedelmeinek egy részét tagjai részére olcsó lakások építésére használja fel. A törvényeknek megfelelően alkosson segélyegyleteket és nyugdíjegyleteket. Adjon ki és nyomasson könyveket kulturális és műszaki előhaladására és szakmai érdekeik megvédése céljából.

Ezeket a teendőket, mint a legfontosabbakat sorolja fel a törvény elérendő célok gyanánt, természetesen az alapszabályok a szükségletekhez mérten kibővíthetők ezeket. Ha a kelendő érdeklődés megindul, szívesen áll lapunk rendelkezésre mintaalapszabályok bemutatásával és folytatjuk cikksorozatunkat, miképpen lehet majd az egyes szindikátusok federáléba való tömörítésével a kézműipari szervezeteket egyesíteni és közös célok elérésére felhasználni.

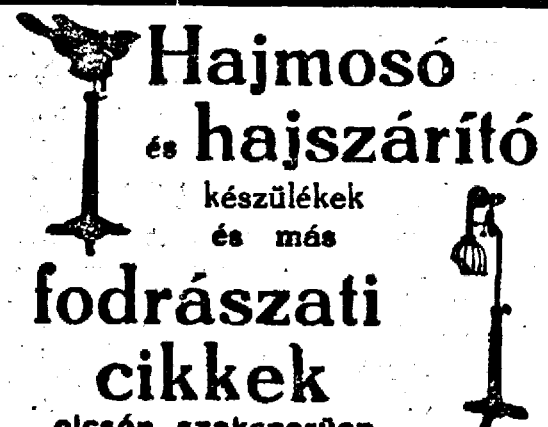
Kimutatás készül a forgalmi és luxus-adó fizetésére köteles vállalatokról

A pénzügyminisztérium nemrégiben körrendeletet küldött az összes pénzügyigazgatóságokhoz, amelyben a forgalmi és fényüzési adó befizetésének ellenőrzésére nézve ad ki fontos utasítást. A pénzügyigazgatóság a közeli napokban kimutatást készít az összes vállalatokról, amelyek forgalmi és fényüzési adó szempontjából figyelembe jönnek. A kereskedőknél ellenőrzik, hogy nem készítették-e másutt is árut, mert ebben az esetben forgalmi adó fizetésére kötelezik őket. A kimutatást a helyszínen felvett adatok alapján eszközlik a pénzügyi közegek. Együttal megvizsgálják, hogy 1934 április 1-től 1935 április elsejéig mennyi forgalmi adót fizetett minden vállalat és mennyi volt az adóalapja, mennyi forgalmi adót fizetett az 1935—1936 költségvetési évben és mennyi volt az adóalapja, mekkora a különbség az 1934—1935 és az 1935—1936-ban fizetett összegek között, végül hány százalékos különbség mutatkozik az adóalapnál a két év között.

A pénzügyigazgatóság feladata az lesz, hogy állapítsa meg, vajon a forgalmi és fényüzési adókat pontosan fizették-e a vállalatok. Az adózás tekintetében a körrendelet többi tanácsokat ad a pénzügyigazgatóságnak. Nemcsak az adóalap emelésére kell tekintettel lenni, hanem az elért árakra is. A minisztérium szerint 1935—1936-ban az árak átlagosan 25—30 százalékkal emelkedtek, ennél fogva az adóbevételeknek is ilyen arányban kell emelkedniük. Eppen ezért megvizsgálandó, hogy a vállalatoknál emelkedett-e a munkások száma, nagvobbították-e a gének hajtóerejét. Ezen tényezők összevetéséből lehet megállapítani, hogy az érdekeltek eszközölték-e adólevonást. Amennyiben kiderül, hogy az előírtól kevesebb adót fizettek be a felek, megindítják ellenük az eljárást.

HASZNOS FELESEG

Kohn azt mondja Grünnek:
— A feleségemnek van egy találmánya.
— Mi az?
— Nem csinál semmit és az asztal mégis tele lesz.
— Ettel?
— Dehogy. Porral.

Hajmosó és hajszárító

készülékek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Kőszeghy Sándor Fia

Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.
volt Dengli-ház.

A PROFESSZOR IKREI.

— Hallom, hogy fierei születtek, kedves tanár ur! Gratulálok! Fiúk, vagy lányok?
— Ha jól emlékszem, az egyik fiú, a másik lány. De lehet az is, hogy fordítva van.

TAPASZTALATBÓL BESZÉL.

— Segítsen rajtam, uram! Nőa vagyok, valamikor jobb napokat láttam...
— Elkieszem, én is jobb napokat láttam, míg nőtlen voltam...

Megállapították a textilgyárak és a vasipari üzemek fogyasztási adó-átalányát

Az április 1-én életbe lépett új fogyasztási adótörvény, szerint tudvalevőleg, a vas- és textilipari üzemek az új fogyasztási adót pauszálban is fizethetik. A törvény életbe léptetése után tárgyalások indultak meg a textilipari üzemek és a pénzügyminisztérium, valamint a vasipari üzemek és a pénzügyminisztérium között az új fogyasztási adók pauszálösszegének megállapítása érdekében. Ezek a tárgyalások, amint értesülünk, befejezést nyertek.

A TEXTILGYÁRAK ALTAL FIZETENDŐ PAUSZÁLÖSSZEG.

A textilgyárak és a pénzügyminisztérium között létrejött megegyezés értelmében a posztógyárak 160 millió lei pauszálösszeget fizetnek a fogyasztási adó megváltásaként évente.

A 160 millió pauszálösszeget a textilipari vállalatok a szövöszékek száma szerint fizetik és ennek megfelelően osztják fel egymás között. Amint értesülünk,

a pauszálösszeg felosztása körül a textilipari gyárak között ellentétek merültek fel.

Egyes posztógyárak szerint, a szövöszékek alapján történő felosztás nem lehet irányadó, mert sok posztógyár a felhalmozott készlet miatt redukált üzem-

mel dolgozik. Ezzel szemben a posztógyárak egyrésze azt javasolta, hogy a nem működő szövöszékeket pecsételjék le. Ez a javaslat sem elégitett ki több posztógyárak, mert véleményük szerint, a le nem pecsételt szövöszékeken több üzemszakban is dolgozhatnak, ami illuzóriussá teszi a szövöszékek lepecsételését.

A pauszálösszeg felosztása körül a gyárak között megindult harc egyik fázisa, hogy

a Scherg posztógyár három hétre nyári szünet címén leállította az üzemét.

Szakkörök szerint, az üzemleállításnak nem a pauszálösszeg megállapítása körüli vita az oka, hanem a nagy raktárkészlet, amelyek más gyárakat is nyomnak, úgy, hogy nem tartják kizártnak a posztóárak közeli leszállítását.

A VASIPARI VÁLLALATOK ATALÁNY-ÖSSZEGE

A vasipari vállalatok és a pénzügyminisztérium között létrejött megegyezés szerint, a vasipari vállalatok 240 millió leit fizetnek évente a vasipari cikkek fogyasztási adójának megváltása címén. A pauszálösszeg elosztása érdekében a tárgyalások a vasipari vállalatok között is folyamatban vannak.

Az építkezés válsága

Csak az új uccákra kötelező a belügyminisztérium új építkezési rendelete

Általános feltűnést keltett a minisztériumnak nemrég kiadott rendelete, amely az építkezéseket városrendészeti szempontból szabályozza. A rendelet hatása napok alatt érezhető volt, mert egyszerre megszűntek az új építkezések. Ilyen körülmények között nem maradt más hátra, mint a minisztériumnál sürgetően interveniálni, hogy a rendeletet a gyakorlati szempontok figyelembevételével módosítsák.

Oradea kidolgozott memorandumát dr. Fodor Péter alpolgármester juttatta a miniszterhez. A Bucureşti-ből hazaérkezett alpolgármester a következő nyilatkozatot adta közbenjárása eredményéről:

— Az eredeti rendelet végrehajtása — mondta Fodor Péter — teljesen lehetetlen, ezt én Bucureşti-ben szóval is megmondtam. Ugy látszik, tévedés történthetett és valószínűleg már a napokban megjön a megnyugtató módosítás, amely szerint

csak az új uccák nyitásánál és beépítésénél lesz kötelező az előírt 80—40, illetve 20 méteres távolság és köz betartása.

A város lakossága türelmetlenül várja az új intézkedést, mert ettől függ a munkanélküliség csökkentése és az építkezés fellendülése.

Bonyodalom a baia-mare-i ipartestület megszűnése körül

Mi lesz az ipartestület százezer leies aggmenház alapjával?

Tudvalevőleg az új ipartörvény megszüntette az ipartestületeket, amelyeknek hatásköre a munkakamarákra szállott át, még pedig vagyontérteikkel együtt.

A minisztérium rendelkezése folytán a baia-mare-i ipartestület tevékenysége is megszűnt és az ipartestület vezetőségét felhívták, hogy a testület vagyonát bocsássa a munkakamarának a rendelkezésére.

Baia-Mare iparosságát az ipartestület megszűntetése igen súlyosan érinti, mert eszentul

minden hivatalos ügyet csak Clujon lehet majd elintéztetni.

Baia-Mare ugyanis, amelynek Satu-Maren kívül a vármegyében a legtöbb iparos van, a cluj-i munkakamarához tartozik, tehát minden tanonc szegődését vagy felszabadítását Cluj-on kell a jövőben elintézni. Ha a tanoncszegődtetést esetleg levelezés útján el lehet is intézni,

a felszabadítások ügyében Cluj-ra kell utazni,

ezenkívül pedig minden kisebb adóügyben és vitás kérdésben gyakran szükséges igazolvány megazérzése érdekében is Cluj-ra kell majd menni.

Egy további súlyos probléma:

mit tesz a munkakamara az összegyűjtött százezer aggmenházi alappal, amelyet az ipartestület kebelében gyűjtöttek össze és külön alapként kezeltek?

Az egészen bizonyos, hogy ezt a pénzalapot is elveszik, de nem bizonyos, hogy a munkakamara azután felépítteti az aggmenházat. Ha ez mégis meg-

történne, úgy az iparosság jól járna, mert a menház felépítése százezer leinél jóval többbe kerül.

A baia-mare-i iparosság az utolsó ipartestületi előjárásági ülés után elhatározta, hogy egy újabb ipar-szervezetet alakít, amelynek alapszabályait a bucureştii „Unionea Generala a Miclor Industriasi si Meseriaşii” egyesület mintájára állapítja meg és az új egyesület, mint a bucureştii intézmény fiókja fog működni. Az új ipari szervezetnek természetesen nem lesz hatósági jellege.

FELADATAINK A PÁRISI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁSON

Az „Argus” írja: Az 1937. évi párisi nemzetközi kiállításra román stílusban kiállítási csarnokot kell építeni. Másodszor: nem szabad elfeledni, hogy Románia mezőgazdasági állam és meg kell ragadnunk minden alkalmat, gazdasági termékeink bemutatására. A főszerep tehát a földművelésügyi miniszternek illeti. Amennyiben hibát követtek el, jóvá lehetne tenni. Brüsszelben kubista stílusban épült kiállítási csarnokunk volt, melynek tartalma egyáltalán nem felelt meg érdekeinknek. Nem költségetre van szükség Párisban, Brüsszelben tulsok helyet foglalt el a népművészet és háziipar. Szőnyegek, képek, rajzok. Mezőgazdaság és bányászat számára a csarnok területének csupán hetedrésze maradt. A népművészet és háziipar termékeit csak díszítésre használjuk.

TE SZAMARI

— Ki a világ legöregebb embere?
— Te számár! Olyan most nincs is, hiszen Zor Aga már meghalt.

Törvény a kézműipar szakmai kiképzéséről

és a kézműipar gyakorlásáról

Az új ipartörvénynek a tanonckérdéssel kapcsolatos intézkedései

Psichotechnikai intézetek alakulnak Bucureşti-ben és Cluj-en. — A munkaadó felelőssége a tanonc oktatásáért. — Mi történik, ha a munkaadó egyben a tanonc apja?

Bizonyos esetekben megvonható a tanonctartási jog

(Második közlemény)

ELSŐ RÉSZ. ELSŐ FEJEZET.

SZAKMAI TÁJÉKOZTATÁS.

7. szakasz. A tanonckok ipar és kereskedelmi munkákra való irányítása, valamint kiválasztásuk psichotechnikai vizsga alapján történik fizikai, lelki és észbeli alkalmatosságuknak megfelelően.

A psichotechnikai vizsga a szaktájékoztatási hivatalokban történik, amelyek a szükséges személyzetrel és anyaggal vannak ellátva.

8. szakasz. A tanonckok psichotechnikai vizsgálata feltételes. Azon mértékben, amint ezen szaktájékoztatási hivatalok létesítenek, meg fognak alapítani azon helyiségek és iparágak, ahol ez a vizsgát kötelezővé válik. A kötelező voltát a minisztertanács határozata állapítja meg a munkaügyi minisztérium előterjesztése alapján a kereskedelmi és ipar, valamint a munkakamarák szövetsége előzetes véleményének beszerzésével.

9. szakasz. A szakmában való tájékoztatási hivatalok csak azon gyermekeket vizsgálják meg, akik jelen törvény rendelkezései szerint tanonckoknak felvehető és ingyenes bizonyítványokat állítanak ki, melyekben a megállapított alkalmatosságukat, hajlamukat tüntetik fel.

Ezen bizonyítványok titkos okmányok és csupán a megvizsgált gyermekek törvényes képviselőinek adhatók ki vagy pedig a tanonckoknak, amennyiben a törvény értelmében nagykorúak.

10. szakasz. A szakaszban való tájékoztatási hivatalok a fontos ipari központokban alapítanak, az elhelyezési hivatalok, tanoncotthonok és ipari vállalatok mellett vagy függetlenül más intézményektől:

- az állam, megye, község,
- a kereskedelmi és iparkamarák vagy munkakamarák,
- állami iparvállalatok vagy magánvállalatok által.

11. szakasz. A szakaszban való tájékoztatási hivatalok létesítésére és működésére a munkaügyi minisztérium az engedélyt, azon psichotechnikai intézet, munkaügyi felügyelőség, munkakamara, kereskedelmi és iparkamara véleményének meghallgatása után, amelynek a körzetében az ily hivatal létesíttetik.

A szakaszban való tájékoztatási hivatal felállítására iránti kérelemhez csatolandó:

- egy emlékirat, amelyben az alapítás szükséges volta kimutatandó,
- a technikai anyag megjelölése, amely fellett rendelkezik,
- a személyzet névjegyzéke, amellyel működni fog és annak igazolása, hogy ezen személyzetnek a szükséges előképzettsége meg van;
- annak igazolása, hogy a hivatal működéséhez legalább 1 évre biztosítva vannak a szükséges alapok és jövedelmek.

A szaktájékoztatási hivataloknak irányítása és technikai ellenőrzése a psichotechnikai intézetek illetékessége alá tartozik.

12. szakasz. A munkaügyi minisztérium szervezhet azon helyiségekben vagy ipari központokban, ahol nem létezik tájékoztatási hivatal, kirendeltségeket, amelyek azon körzetben vagy helyiségben intézik a gyermekek psichotechnikai vizsgálatát.

Ezen kirendeltségek a szaktájékoztatási hivatal felügyelete alatt fognak működni, amelyekhez a minisztérium ezeket beosztja, működésük így a hivatal munkálataiban befoglaltatnak tekinthető.

13. szakasz. A hivatalok kötelesek, hogy az any

lapot fektessenek fel mindazok részére, akiket megvizsgáltak.

14. szakasz. Psichotechnikai intézetek alapítanak szaktájékoztató hivatali személyzetének előkészítésére, irányítására és tájékoztatása végett, hogy az egyes ipari ágak és ipari csoportok története, valamint az összes problémák tanulmányozhatók legyenek a munka minél tudományosabb alapon való megszervezhetősége érdekében.

15. szakasz. Ezen intézmények különleges hatásköre kapcsolatban van:

- 1.) Szaktájékoztatással, amelynek célja, hogy mindenkinek megadja azon lehetőséget, hogy maga válassza meg azon foglalkozást, amely testi és észbeli képességeinek legjobban megfelel.
- 2.) A tanonckodás tudományos megszervezése, amelynek célja, hogy a legjobb módszereket találja meg arra, hogy az ipar elsajátítható legyen a legkorábbi idő alatt, a legkisebb erőfeszítéssel, költségminimummal és legnagyobb teljesítőképességgel.
- 3.) A szakmai kiválasztás, amelynek célja, hogy lehetőség adassék a műhelyeknek, üzemeknek, kereskedelmi házaknak, közhivataloknak stb, hogy tárgyi alapon vehessenek fel munkásokat, technikusokat és adminisztratív személyzetet: a legalkalmasabbakat és legmegfelelőbbeket.

4.) A munka tudományos megszervezése, amelynek célja, hogy azon legjobb módszereket fedezze fel, amely által a munkások a termelés maximumát érke el testi és lelki erőik megőrzésével a legkedvezőbb feltételek mellett.

5.) A vállalatok tudományos megszervezése a célból, hogy a legészszerűbben szerveztessenek meg a különböző jellegű vállalatok olyképpen, hogy a legszigorubb szempontok alapján kiválasztott és kitanított személyzet a legjobb módszerek mellett és leghatásosabb eljárásokkal összeműködve dolgozhasson tökéletes cselekvési egységben és ezáltal biztosítsa a vállalat jó működését és legnagyobb teljesítőképességét.

6.) A balesetek elhárítása, szakszerű továbbképzése a balesetet szenvedetteknek, aminek célja, hogy a társadalombiztosító pénztárral karöltve ezt tanulmányozza és ajánlja — az érdekelt vállalatok, intézmények részére, — azon eszközöket és módszereket, amelyek szükségesek a balesetek elhárítására és a balesetet szenvedettek továbbképzésére.

16. szakasz. A bucureşti-i és cluj-i psichotechnikai intézeteken kívül, melyek ma léteznek, majd fokozatosan megalakíthatók a megfelelő személyzet lehatósága szerint és a szükséges költségelőirányzatnak megfelelően, a iasi-i, cernăuţi-i és timişoara-i intézetek.

A psichotechnikai intézetek vezetésével oly személyeket biz meg a munkaügyi minisztérium, a kik doktori címmel és kellő szakmai gyakorlattal rendelkeznek.

MASODIK FEJEZET. ELSŐ RÉSZ.

TANONCKODÁS ÉS ENNEK FELTÉTELEI

17. szakasz. Tanoncot tarthatnak a munkaadók — fizikai vagy jogi személyek, akik:

- a.) megfelelnek azon összes törvényes követelményeknek, hogy ezt az ipart saját számlájukra gyakorolhassák, amelyeknek tanítása a tanoncszerződés tárgyát képezi, vagy van egy üzemvezetőjük, aki ezen törvényes feltételnek megfelel.
- b.) Nem lettek megfosztva sem ideiglenesen sem véglegesen a tanonctartási jogtól azon indokból, hogy hiányos előkészítéssel bírnak, vagy a miatt, hogy rosszhiszeműen hajlítják végre a tanonc-

szerződést vagy olyan vétkes magatartást tanusítottak, amely által alkalmatlanokká váltak arra, hogy a tanonc erkölcsi és szakszerű nevelését biztosíthassák.

A tanonctartási jogtól való megfosztás kimondását kérheti a munkaügyi minisztérium, az illetékes munkakamara, a tanonc vagy annak törvényes képviselője, ezen utóbbi azonban csak a tanoncszerződés felbontása iránti per keretében.

c.) Nem voltak elítélve jogerősen büntetért vagy oly cselekményért, amelyet a büntetőtörvény 262—267 szakaszai foglalnak magukban vagy hasonló szakaszok alapján, amelyek az érvényben lévő büntető törvényekben foglaltak, míg -937 január elseje után oly cselekményekért, amelyeket az új büntetőtörvény 419—442 szakaszai magukban foglalnak.

d.) Nem voltak elítélve nyereségvágyból elkövetett cselekményért.

e.) Nem voltak megfosztva azon joguktól, hogy gyámságot gyakorolhassanak.

f.) Munkaadók — csak fizikai személyek, — ha 25-ik életévüket betöltötték.

18. szakasz. Az a férfi munkaadó, aki nem nő vagy nő ugyan, de nem él együtt a feleségével, 18 éven aluli női tanoncot nem alkalmazhat.

19. szakasz. Tanonc lehet: az, aki:

- a.) 14 életévét betöltötte,
- b.) Az elemi iskolát elvégezte.

Azoknak, akik ezen feltételnek nem felelnek meg, kivételesen és a jelen törvény életbeléptetésétől számított év időtartama alatt felmentést adhat a munkafelügyelőség, amelynek körzetébe a tanonc tartozik. Ha erre vonatkozólag az iskolai hatóságok, munkakamara és kereskedelmi és iparkamara véleményét megkérdezi.

c.) Aki orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy egészségi állapota megengedi, hogy az általa kiválasztott ipart űzhesse.

Az orvosi bizonyítványt ingyenesen állítják ki kötelezően a társadalombiztosító pénztár orvosi, míg ezek hiányában a megyei, községi és azon orvosok állítják ki, akik a községnél az 1935 évi március hó 11. törvény rendelkezései alapján vannak alkalmazva és végül a munkakamara orvosi.

Idegen alattvalók nem lehetnek csak a munkaügyi minisztérium jóváhagyása esetén tanonckok és csak akkor, ha viszonyosság áll fenn az illető államokkal.

20. szakasz. A munkaügyi felügyelőség az érdekeltekre illetékes munkakamarák, kereskedelmi és iparkamarák véleményezése alapján megállapíthatja az érdekeltek kérelmére, hogy egy munkaadónál hány tanonc alkalmazható, viszonyítva ezen iparágban foglalkoztatott szakképzett munkások számához. A szabályt a munkaügyi minisztérium rendeletileg állapítja meg, a tanonckok számaránya és azon munkahiány alapján, amely az illető iparágra vonatkozik. A munkafelügyelőség határozata ellen a meg nem elégedő fél, felelősséggel élhet a munkabírószághoz 30 szabad nap alatt a határozat közlésétől számítva.

21. szakasz. Azon vállalatok, amelyek rendszeresen kapnak az államtól, megyétől, községtől megrendeléseket és nagyobb számú munkás létszámmal bírnak és amelyek a termelés természetén folytán felhasználhatnak tanonckokat, királyi rendelet útján, amely a minisztertanács határozat alapján a munkaügyi minisztérium előterjesztése után hozatik meg, kötelezhetők arra, hogy bizonyos számú tanoncot felvegyenek és hogy speciális műhelyeket állítsanak fel a legfelsőbb gazdasági tanács véleményezésével — a tanonckok részére.

Ezen rendelkezések figyelmen kívül hagyása azon vállalatra, amely a kihágást elköveti 5.000—50.000 leig terjedhető pénzbüntetés alkalmazását vonhatja maga után. Visszaesés esetén a büntetés legnagyobb mértéke alkalmazandó külön a jelen törvény 36 szakaszában foglaltakon kívül.

22. szakasz. A munkaügyi minisztérium rendeletben állapítja meg minden ipari csoport részére azon pontos eljárást, amely szerint a munkaadó a tanoncot bevezeti az ipar elsajátításának tudományába. Ezen eljárásra a munkaügyi minisztérium a Kereskedelmi és Ipari, valamint a Munkakamarák Szövetségének véleményét beszerzi.

23. szakasz. A munkakamarák nyilvántartást fektetnek fel a körzetükbe tartozó tanonckokról és pedig mindegyik tanonc részére egy törzslapot. Ez a törzslap magában foglalja:

- a.) A vezeték és keresztnévét, nemzetiségét, vallását, születési helyét (megye, város), születési idejét;
- b.) Nevét, keresztnévét, lakhelyét, foglalkozá-

sát, képesítését a munkaadónak, vagy azon egyénnek, akik a tanonc kiképzésével van megbízva;

c.) Nevét, keresztnévét, lakhelyét, a tanonc törvényes képviselőjének (szülő, gyám);

d.) A tanonc tanulmányait az alkalmazás napjától;

e.) A szerződés beiktatásának napját;

H. RÉSZ

A tanoncszerződés

24. szakasz. A tanoncszerződés érvényességéhez szükséges, hogy írásba legyen foglalva és hogy az a munkakamaránál be legyen iktatva. Ez magában foglalja:

a.) A felek nevét és amennyiben a 18 évesnél fiatalabb a tanonc, azt, hogy ki a törvényes képviselője;

b.) Az ipar meghatározását és az összes vonatkozó feltételeket, amelyek alapján az oktatás történik;

c.) A tanonc fizetésének feltételeit, azon esetben, ha pénzbeli ellenszolgáltatás ki lett kötve a felek által;

d.) A tanonc vagy törvényes képviselőjének nyilatkozatát arra nézve, hogy a tanonc előbbi szerződéssel nincs lekötve;

e.) A szerződés időtartamát, amely nem lehet kevesebb, mint 3 és nem hosszabb, mint 4 évi időtartam a szerződés megkötésétől számítva.

f.) Megállapítandó, kinek a terhére történik a tanonc tartása.

A 18 életévet be nem töltött kiskorúak munkaszerződést nem köthetnek, csakis a szülők, gyámok vagy azon személyek hozzájárulásával, akik a törvényes felelősséggel tartoznak megvédésükért.

A fenti felsorolt személyek hiánya esetén a 18 évnél fiatalabb kiskorú a munkakamara jóváhagyását kérhetik ki.

A 18 évet túlhaladott kiskorúak akár vannak nagykorúsítva, akár nem — teljes szerződési szabadsággal bírnak, anélkül, hogy szükséges volna azok közreműködése, akik a magánjog szerint törvényes védnökeik.

A munkaadó a tanoncnak felvételétől számított 30 nap alatt köteles a tanoncszerződést megkötöni.

A szerződés a munkakamaránál annak megkötésétől számított 30 nap alatt beiktatandó.

Az a munkaadó, aki nem tartja be ezen törvényes szabályokat 500—2.000 leig terjedhető büntetéssel sújtható. Viszasszám esetén a büntetés

f.) A szaktanfolyamot, amelyet a tanonc látogat;

g.) A szaktanfolyam elvégzésének idejét és az iskolai bizonyítvány számát;

h.) A szerződés lejártának idejét és azon számot, amellyel a tanoncbizonyítvány be lett jegyezve.

i.) Megjegyzéseket.

legnagyobb mérve alkalmazandó, külön alkalmazandó a jelen törvény 36. szakaszában foglalt rendelkezés.

25. szakasz. Ha a munkaadó a tanonc apja, akkor a szerződést a munkaadó által adott nyilatkozáttal helyesítik 15 nap alatt a tanonckodás megkezdésétől számítva, az előző szakasz b., d., e. pontjainak tartalmával és munkakamarának címezve, beiktatás végett. A tanoncidő megkezdési időpontja a nyilatkozatok beiktatásának napjától számítódik. A tanoncszerződés megkötésére és beiktatására megállapított időpontok figyelembe veendőek a nyilatkozat előterjesztésénél és beiktatásánál.

Azon rendelkezések, amelyeket a tanoncbizonyítványok kiállítására és megerősítésére a 45. és 47. szakaszokban említettek fel, a jelen szakaszban foglalt munkaadókkal szemben is alkalmazást nyernek.

26. szakasz. A tanoncszerződés véglegesen megkötöttnek tekintendő a próbaidő eltelte után, amely legalább 1 hónap és legfeljebb 4 hónap lehet a szerződés beiktatása napjától számítva. Más rendelkezés hiányában a próbaidő rendszerint 3 hónap. A próbaidő a tanoncidőbe beszámítandó.

27. szakasz. Ha az igazolatlan elmaradása a tanoncnak évenként több, mint 1 hónap, az meghosszabbítja a szerződés időtartamát, az elmaradási idő kétszeresével. Az „elmaradás” érvényesítendő a munkaadó által a munkakamaránál 60 nap alatt, annak megszűnésétől számítva.

28. szakasz. A tanoncszerződések bélyeg és illeték-mentesek. A munkaügyi minisztérium egységes típusú fog előírni a jelen törvény rendelkezései szerinti tanoncszerződésekre.

A szerződés megkötéséhez szükséges okiratokat a felek eredetiben vagy hitelesített másolatban teszik le, amelyekkel igazolják, hogy az összes feltételeknek eleget tesznek, mi g a munkakamara azok érvényességét megvizsgálja és elutasítja azok bejegyzését, ha a jelen törvény rendelkezései ellenére állították ki.

III. RÉSZ

A munkaadó kötelességei

29. szakasz. A munkaadó köteles, hogy tanoncot saját maga, vagy az üzemben megjelölt személy által megtanítva a szerződésben megjelölt iparra. Azon esetben, ha a munkaadó megállapítja a tanonc alkalmatlanságát azon mesterségre, amelyet elajánlani óhajt, köteles ezt tudomására adni a tanonc törvényes képviselőjének, vagy a munkakamarának legkevesebb 4 és legfeljebb 6 hó alatt a tanonckodás megkezdésétől számítva, különben, felel a megfelelő eredmény hiányaiért. Ebben az esetben kérheti a munkaadó a szerződés felbontását, minden kártérítési kötelezettség nélkül. A tanonc előkészítése a munkaadó azon vállalatánál történik, amellyel a szerződés meg lett kötve. A tanonc kiképzésével megbízott személy mindazon feltételek birtokában kell legyen, amelyek szükségesek az illető iparnak saját számlán való gyakorolhatására.

30. szakasz. A munkaadó köteles a tanonccal szemben úgy viselkedni, mint egy jócsaládapa, gondoskodni a neveltetéséről, állandóan ellenőrizvén és érdeklődve megfigyeléséről, ezenkívül meg kell óvnia a vállalat fizetésével dolgozó alkalmazottaitól, valamint családtagjaitól bántalmazástól és köteles végül részére egészséges ellátást biztosítani.

31. szakasz. A tanonc csak olyan munkát és szolgáltatásokat végezhet el, amelyek az iparral közvetlen összefüggésben vannak és amelyeknek arányosnak kell lenniük fizikai és szellemi erejével. Ezen munkaszolgáltatások nem teljesíthetők csakis törvényes munkaideje alatt.

A tanonc nem használható fel a házi munkáknál a munkaadó vagy családja részére. A munkaadó a tanonccal szemben megtartja a kiskorúak és nők védelméről szóló 1928 április hó 13. keleti törvény rendelkezéseit.

32. szakasz. A munkaadó köteles a szükséges időt a szakmai tanfolyamok látogatását engedélyez-

ni, amelyek szükségesek az iparág elméleti ismereteinek előkészítésére és kiegészítésére. Ezen idő a napi munkaidőbe beszámítandó.

33. szakasz. A munkaadó köteles a tanoncnak évente pihenési szabadságot adni, mégpedig legkevesebb 15 napot a törvényes szünnapokon kívül. Ezen szabadságidő alatt a fizetés megilleti a tanoncot, amennyiben a szerződés szerint részére fizetés jár. Betegsége esetén vagy gyengélkedésekor joga van a tanoncnak a társadalombiztosító pénztár orvosai által előírt pihenésére is. Ha ez a szabadság a 30 napot túlhaladja, a szerződés tartama meg fog hosszabbodni ezen elmaradt idő tartalmával.

34. szakasz. A tanoncszerződésben meghatározott fizetés minden 15. napon fizetendő ki a kezeltetés.

35. szakasz. Más munkaadónál a tanonc által eltöltött idő az új munkaadónál töltendő időbe beszámítandó, ha ugyanazon iparra vonatkozóan és a jelen törvény rendelkezései értelmében történt a váltottatás.

36. szakasz. A tanonctartási jog elvonható a bíróság által ideiglenesen vagy véglegesen, ha megállapítja, hogy a munkaadó vétett valamely szerződéses, vagy törvényes kötelezettsége ellen.

IV. RÉSZ

A TANONC KÖTELEZETTSÉGEI.

37. szakasz. A munkaadó vagy azon egyénnel szemben, aki kiképzésével meg van bízva köteles a tanonc:

a.) Tisztelegesen viselkedni egy a vállalatnál, valamint azonkívül.

b.) Lelkiamerotesen és jó akaratúval elvégezni azon munkákat, vagy meghívásokat, amelyet rá bízott.

c.) Teljesíteni minden szerződéses vagy törvényes kötelezettségét és betartani a munkarendet.

d.) Megőrizni a vállalati titkokat.

e.) Nem gyakorolhat a munkaadó beleegyezése nélkül más foglalkozást. Köteles kiegészíteni tanulmányait, felhasználván azon órákat amelyeket a munkaadó tanulás végett engedélyez.

A TANONCSZERZŐDÉS MEGSZÜNETÉSE.

38. szakasz. A jelen törvény rendelkezései ellenére megkötött szerződés érvénytelen. Azon szerződés, amelynek teljesítése lehetetlen kényszerhelyzet következtében, midőn a munkaadó meg lett fosztva tanonctartási jogától, vagy, ha a munkaadó vagy a tanonc elhalálozik — teljesen megszűnik.

39. szakasz. A tanoncszerződés megszüntethető felbontása által a következő indokokból:

1.) Munkaadó részéről;

a.) Ha hosszas betegségben szenved, ha megváltoztatja a foglalkozását, más községbe költözik vagy, ha a vállalatot átruházza;

b.) Ha ellene csőd nyitattik;

c.) Ha nem teljesíti a törvényben vagy szerződésben vállalt lényeges kötelezettségeit.

d.) Ha a munkaadó, családjának valamelyik tagja, a vállalat vezetője vagy más személy, akit a tanonc ellenőrzésével bíztak meg, ellene erőszakosan jár el, súlyos sértéseket követ el ellene, olyan tényeket, amelyekből meg lehet állapítani, hogy a tanonc helyzete elviselhetetlenné vált.

2.) A tanonc részéről;

a.) Ha hosszas betegségben szenved;

b.) Ha nyílvánvalóvá válik alkalmatlansága arra az iparra, amelyet elajánlani óhajt.

c.) Ha az a személy, aki tartja, megváltoztatja lakhelyét és más községbe költözik, amennyiben a munkaadó nem vállalja magára ezen terhet és ha a tanonca súlyosabb feltételek nem hárulnak.

d.) Ha ugyanezen iparágra már előző érvényű szerződés létezik.

e.) Ha nem teljesíti lényeges, törvényes vagy szerződésben megállapított kötelezettségeit.

f.) Munkaadójával vagy annak családtagjaival szemben erőszakosan jár el, vagy ellenük súlyos sértést vagy rágalmazást követ el;

g.) Ha a szerződés teljesítése a tanonc életét vagy egészségét veszélyezteti.

40. szakasz. A tanoncszerződés még megszüntethető, ha a felek egyike tényleges szolgálatra lesz behíva vagy mozgósítva.

Ha a munkaadó lesz tényleges szolgálatra behíva és maga helyett képesített helyettesítést, a szerződés érvényben marad.

41. szakasz. A tanoncszerződés megszüntetnek tekintendő a felek hallgatolagos beleegyezése folytán, ha a tanonc 60 napig igazolatlanul elmarad és a munkaadó nem érvényesítette a bíróságnál 30 szabadnap alatt ezen tényt a 60 napos távollét letelte után.

42. szakasz. A szerződés felbontása iránti igény a munkabíróságnál 30 szabadnap alatt érvényesítendő azon időponttól számítva, midőn a fél tudomásul vette azon tényt, amely a felbontás indokát képezi.

18 évnél fiatalabb tanoncnál a szerződés felbontását kérheti a törvényes képviselőknél kívül a munkakamara, de csak a szülők hiánya esetén.

A szerződés felbontásának esetén a vétkes fél kártérítésre is marasztalható. Felbontási perekben minden törvényes bizonyítási eszköz igénybe vehető.

43. szakasz. Az üzemből eladása, bérbeadása, átruházása nem ad jogcímet a szerződés megszüntetésére, ha a tanonc legalább 3 hónapig ténylegesen folytatja munkáját a vevő, bérli vagy engedményes utasítása vagy ellenőrzése mellett.

Ezek úgy tekintetnek, mint jogutódok a régi munkaadó jogaival és kötelezettségeivel.

44. szakasz. A tanoncszerződés megszűnés vagy meghosszabbítása bármely indokból történő 15 szabadnap alatt iktatandó be az illetékes munkakamaránál. (Folytatjuk)

Közl: Dr. Kela Sándor ügyvéd.

BÖRTÖNBEN.

— Maga miért került ide?

— Kint voltam a vasárnapi autószelepegyeztetésen.

— És?

— Az egyik szépséget meg akartam szöktetni.

IM RESTAURANT.

— Num, wie haben der Herr das Bratvahn gefunden? — erkundigt sich der Oberkellner.

— Ich habe ganz einfach unter die Kartoffeln geschaut.

Uj szervezkedés indul...

Miképen alakítandók az ipari szindikátusok?

A független ipari szervezetek előnye. — Az 1921 évi szindikátusi törvény intézkedései.

As új ipartörvény rendelkezései következtében az ipartestületek tudvalevőleg megszűntek és vagyoniuk a munkakamarák kézműves csoportjára szállt át.

Tekintettel arra, hogy a munkakamarák száma az ipartestületek számához viszonyítva jóval kisebb, viszont az iparosság tömegei, főleg pedig a vidékiek, könnyebben érintkeztek az őket érdeklő kérdésekben az ipartestületekkel, felmerült annak szükségessége, hogy az iparosok a munkakamarákkal való helyes együttműködés végett

külön szervezeteket is létesítsenek,

amelyek számos szakmai kérdést terjesztenének elintézés végett a munkakamarák elé. Ezek a szervezetek főképpen azért lennének szükségesek, mert a munkakamarák igen gyakran távol esnek területileg az iparos lakhelyétől, miután több megye iparossága került egy munkakamara hatáskörébe.

Az 1921 évi szindikátusi törvény módot nyújt a szakmai szindikátusok alapítására abból a célból, hogy egyrészt egyes foglalkozási ágak kérdéseit saját testületeik által nyerhessék megoldást, másrészt pedig, hogy az állam adminisztratív tevékenységét ezáltal megkönnyítsék.

A munkások és magántisztviselők között ezek a szindikátusok nagy teret hódítottak, az iparosok körében azonban kevesebb az ilyen alakulat, mert hiszen eddig az ipartestületekben problémáikat tisztán szakmai, illetve érdekképviseleti szempontból tárgyalhatták. Az új ipartörvény életbelépése viszont

az iparosság körében erős szindikátusi mozgalmat indított meg

és rövidesen azokon a helyeken, ahol eddig ilyen intézmények nem működtek, megalakulnak az ipari szindikátusok.

A szindikátusokról szóló törvény 1921 májusában lépett életbe, de azóta némi módosítást szenvedett, még pedig a jogi személyiségekről szóló 1924 évi törvény következtében. Így tehát abban az esetben, ha valamely iparos-szindikátust a törvényszékben be akarnak jegyeztetni, akkor a bejegyzést annál a törvényszéknél kell kérni, amelynek hatáskörébe a szindikátus székhelye tartozik. A szindikátusi törvény ugyanis a bejegyzést a járásbírói hatáskörébe is megengedte, az 1924 évi törvény értelmében viszont a bejegyzés csak a törvényszéknél lehetséges.

A bejegyzés a törvényszékhez intézett kérvény alapján történik, amelyben fel kell tüntetni a szindikátus nevét, alapításának célját, az alapítási feltevételeket, az alapszabályzatot, az alapítási jegyzőkönyvet. A kérvényt a szindikátus hét alapító tagjának kell aláírnia. Hétnél több aláírás szerepelhet a kérvényen, de kevesebb semmire sem.

A kérvényhez csatolni kell: az alapszabályok-

nak az állam nyelvén írott és vagy közjegyző által, vagy pedig az illetékes törvényszék jegyzői irodája által hitelesített három példányát. Ezt, valamint az alapítási feltevételeket és az alapítási jegyzőkönyvet legkevesebb husz tagnak kell aláírnia. Ezekon kívül, nem hitelesítve, három példányban csatolni kell a kérvényhez egy táblázatot, amelyben feltűtetik a vezetőséget, a felügyelő bizottságot, valamint az összes tagok nevét és tisztségét.

A kérvény a szindikátusi törvény, illetve a bélyegtörvény alapján bélyegmentes és bélyegmentes-

sek az említett mellékletek is. Ezt a bélyegmenteséget a szindikátusi törvény 67-ik szakasza, valamint a bélyegtörvény 22-ik szakaszának 48 b. pontja biztosítja. A hitelesítés díjait a közjegyző, illetve a törvényszék határozza meg. A hitelesítés bélyege 7 lei okmány és 4 lei repülőbélyeg. A törvény értelmében az alapszabályokat a Monitorul Oficialban és valamelyik helybeli lapban meg kell hirdetni.

Az ipari szindikátusok nagymértékben könnyítik meg az iparosok szakmai kérdéseinek tárgyalását, megkönnyítik az ügyvitelt a vidéki iparosok részére és lehetővé teszik a szorosabb együttműködést a munkakamarák kézműves tagozatával azon célok elérésére, amelyeket az új ipartörvénynek a kézművesekre vonatkozó rendelkezései is magukban foglalnak.

Az alapszabályok mintáit be lehet szerezni az illetékes törvényszék jegyzői hivatalánál, ahol egyébként az összes szükséges iratok mintáit a már előbb bejegyzett szindikátusok iratai alapján megkaphatják.

Közl: Dr. Kele Sándor ügyvéd, Arad.

Az arad-i munkakamara új feladatai

Az új ipartörvény rendelkezéseinek hasznosításával ipari gócponttá fejlődhet Arad

A munkakamara nemcsak az a kötelesség hárul, hogy az új ipari törvény rendelkezéseit végrehajtsa, hanem, hogy a város és a szomszédos megyék érdekeit is szem előtt tartva, Arad-nak új fejlődési lehetőséget biztosítson. Erre pedig az új ipartörvény módot is ad a város, megye és munkakamara vezetőinek.

A törvény értelmében a kézműveskamara szekciója három megye iparosságát osztja be a munkakamara vonatkozó csoportjába. Ezzel kapcsolatban tehát három megye iparosságának gazdasági és személyi természetű ügyeit intézik Arad-on a munkakamara kézművescsoportjánál. Ennek a célnak megvalósítására a munkakamara eddigi helyiségei kicsiny bizonyulnak, annál is inkább, mert a munkabírói hatáskör is megnövekszik és így a kézműves szekcióval kibővített és átreformált munkakamarának új helyiségben kell elhelyezkednie. Legalkalmasabbnak látszik az Ipartestület épülete, ahol kellő átalakítás által elhelyezést nyerhetne a munkabírói hatáskör, a munkakamara, munka és kézműves csoportja is. Ez biztosítaná az összes érdekelt felek ügyeinek nagyobb idővesztés és szaladgálás nélküli elintézését, mert így egy központi fekvéssel bíró intézmény létesülne, de emellett a kibővített kamara módot ad arra, hogy három megye iparosai Arad-on kényyszerülve elintézzék ügyeiket a város ipari és gazdasági körébe bekapcsolódjanak.

Ezzel kapcsolatban tehát a munkakamara elnökének kezdeményezésére a polgármester és prefektus támogatása mellett arra kell törekedni, hogy a munkakamara az Ipartestület helyiségét ennek megfelelően átalakíthassa. Ezenkívül a három me-

gye iparosságának Arad gazdasági életébe kapcsolódása a következő módon lehetséges:

A törvény végrehajtása kapcsán a távoli megyék lakóinak itt kell lebonyolítaniuk ügyeiket. A lakhelyükről való elintézés nehézkes és költséges, tehát rá kell bírni az érdekelt megyék vezetőivel érintkezésben, hogy az idegen megyékben élő iparosok itt Arad-on alakítsák meg szindikátusukat, ami által egyrészt ezen új intézmény életképes működése biztosítottnak látszik, másrészt pedig biztosítva lesz egy csomó intézménynak Arad székhelyével való létesítése.

A törvény módot ad a munkakamarának, hogy tanonc-otthont és iskolát létesítsen, de megengedi ezt a nagyobb vállalatoknak is. Van Arad-on elég sok nagy ipari vállalat, amellyel együttműködve, egy ilyen tanonc-otthon és iskola felállítása nagy nehézségbe nem ütköznék, ha a fent említett személyek az érdekelt ipari vállalatokkal érintkezésbe lépnek és így biztosítva volna, hogy Arad, mint ipari központ a jövő ipari nemzedék nevelését itt végezze el, ami szükség szerint maga után vonná, hogy az új nemzedék, amidőn existenciáját megállapítja első sorban abban a városban keresné az elhelyezkedési lehetőséget, ahol az iparra kiképezték.

A mód és lehetőség az új ipartörvény rendelkezése kapcsán meg van adva. A kezdeményezést azonban a város és megye vezetőjének kell kezébe vennie. Az eredmény Arad fejlődésére olyan kihatással lesz, hogy egyelőre áttekinteni nem is lehet, mert, ha a szomszédos megyék iparosságának érdekei is ide terelődnek, Arad nagy ipari központtá fejlődik. A magánzemélyek szándékai nem kutathatók ki, de bizonyos, hogy ha iparuk gyakorlásához az új törvény rendelkezései kapcsán a törvény szelleme értelmében segítséget nyújtunk, úgy nemcsak a három megye iparosaitól, hanem ezeknek a megyéknek a lakosságától is értékes támogatást nyerhetünk ahhoz, hogy Arad, mint ipari és kereskedelmi központ, de mint furdóváros is, nagyobb jelentőséget kapjon. Ezen feladatok várnak Arad város, a megye és a munkakamara vezetőire és amikor erre felhívjuk figyelmüket, kérjük az iparosság — de úgy véljük az összalakosság nevében — arra őket, hogy az általunk felvetett eszmét megfontolás tárgyává tegyék és e tekintetben az érdekeltekkel együttesen minél előbb kezdjék meg a felvetett eszme kivitelét.

IGAZA VAN.

— Mi tagadás, vittem valamire. Ha figyelembe vesszéd, hogy mesilláb jöttem ebbe a városba...

— Az semmi.

— Hogy-hogy?

— En mestelenül jöttem ide.

— Nem értem.

— Mit nem értesz ezen? Itt születtem.

A kereskedelmi és iparkamarai illetékek nem változnak

Gazdasági statisztikát készít a timisoara-i kereskedelmi és iparkamara.

A timisoara-i kereskedelmi és iparkamara ideiglenes bizottsága Oprea Ion elnöke alatt ülést tartott, amelyen Manuila Camil dr. főtitkár utalt arra, hogy két év után végre elkészült az új kamarai törvény, a végrehajtási utasítása azonban még nem jelent meg és ezért egyelőre nem lehet a kamara költségvetését összeállítani. Ezt már meg lehet állapítani, hogy a kamarának milyen jövedelemre van kilátása. Ugy határoztak, hogy a kamarai illetékeket változtatlanul meghagyják, csupán a kamara által kiszolgáltatott másolatok díját emelik fel 10 leiről 20 leire.

Az új kamarai törvény alapján a kereskedőknek nem kell a kereskedelmi engedélyt kiváltani, ami amúgra 2.500 leles martakarítást jelent.

Ennek fejében a kamara vezetősége azt ajánlotta, hogy a hivatalos közlönyben való cégbejegyzésért a kereskedők 100 leit, a társas cégek 150 leit és a részvénytársaságok 200 leit fizessenek. Mivel a gazdasági statisztikák felfektetésénél a kamarának különböző kiadásai lesznek, amelyekre fedezete nincsen, ezt az indítványt elfogadták. Elhatározták azt is, hogy az állatvásárokról felhajtott állatok után szintén kamarai illetéket szednek. Ez az illeték szarvasmarhák után tíz lei, sertések, kecskék és juhok után öt lei és bárányok, valamint malacok darabja után két lei lesz. Végül kimondották, hogy gazdasági statisztikát készítenek, amely a kamara területén működő összes ipari és kereskedelmi vállalatokat feltünteti.

Jogesetek a kisipar köréből

Tisztázta a Semmitőszék, hogy kit kell megidézni a társadalombiztosító elleni per esetén,

Mindeddig meglehetősen tisztázatlan probléma volt, hogy a társadalombiztosító pénztár elleni perekben, voltaképpen kit kell megidézni. A keresetet a felperes a munkaügyi minisztérium ellen indította és emellett a társadalombiztosító pénztár igazgatóját is kérte értesíteni a perről. A munkaügyi minisztérium ezzel szemben kérte vele szemben a kereset elutasítását, illetve érdektelennek jelentette ki magát az ügyben azzal az indoklással, hogy a társadalombiztosító pénztár alál végzett ténykedésről van szó, semmilyen jogkörrel az ügyben nem intézkedhetett és így nem esik illetékessége alá. A minisztérium ugyan törvényes ellenőrző végrehajtó hatalmat gyakorol a pénztár felett, — ez volt a munkaügyi minisztérium álláspontja — de az intézmény ügyeit a társadalombiztosító pénztárról szóló törvény által meghatározott formák és szabályok szerint, saját közegei által önállóan intézi. A munkaügyi minisztérium kérte, hogy legrosszabb esetben az ügyben az intézmény képviselőjére hivatott társadalombiztosító pénztári igazgatót közvetlenül idézzék meg, miután sérelmesnek tartott intézkedést a társadalombiztosító külön jogi személyiséggel bíró intézménye követte el.

A bucaresti-i Curtea de Casatie határozatában helyt adott a munkaügyi minisztérium kérelmének és kimondotta, hogy a társadalombiztosító pénztár ellen indított ügyekben az intézmény központi igazgatóját kell megidézni. Kimondotta a Semmitőszék, hogy a társadalombiztosító Bucuresti székhellyel, autonómiával bíró közintézmény, amelynek képviselőjére a társadalombiztosító törvény 86. szakasza értelmében a központi vezérigazgató jogosult. Ő jogosult tehát a társadalombiztosítót a bíróságok és hatóságok előtt képviselni és csak ő adhat megbízatást másoknak, hogy a pénztár képviselőjében helyette megjelenjenek. Ennek megfelelően a Casatie határozata a munkaügyi minisztériumot teljesen kivonja a peres eljárásból.

Nincs helye végrehajtás elleni felszólamlásnak, ha a bizományba adó ezen az úton jutott ismét áru birtokába.

Aurel Asadurian kifogással élt az ellen a constanta-i törvényszéknél, hogy a nála bizományban lévő gépet a bizományi szerződésekről szóló törvény alapján lefoglalták és a tulajdonos birtokába adták vissza. Előadta, hogy a foglalás elnöki határozat alapján történt, amelyet ő megfellebbezett, amely tehát nem jogerős. Ilyenformán jogában van a nem jogerős elnöki rendelet alapján elrendelt és fogantatott végrehajtás ellen felszólalni és a végrehajtási eljárás megsemmisítését kérni.

A bizományba adó cég kérte a felszólamlást elutasítani, miután ilyen kérelemnek nincs helye. Az új bizományi törvény rendelkezései szerint a törvényszéki elnök jogosult kérelem esetében „elnöki határozattal” a bizományi áruk birtokba adását rendelheti el, tekintet nélkül arra, hogy a peres eljárás hogyan fog végződni. Ez az elnöki határozat önmagában már végrehajtó, annál is inkább, mert az új törvény 4. szakasza értelmében a bizományba adó minden felhívás nélkül jogosult az árukat visszavenni. Miután jelen esetben az elnöki határozatot végrehajtották, semminemű felszólamlásnak az áruk visszaadására, helye nem lehet. Igaz ugyan, hogy az eljárást ilyen ügyekben országsszerte a regáti polgári perrendtartás megfelelő szakasza szerint történik — érvelt a bizománybaadó cég — még sem kell a regáti törvény rendelkezései szerint előzetesen az áruk visszaadására felszólítani az alperest. Jelen esetben ugyanis nem fizetési kötelezettségről van szó, hanem egy tulajdonjog alapján fennálló visszaadási kötelezettségről. A constanta-i törvényszék teljes egészében magáévá tette a bizománybaadó cég ellenérvelését és elutasította az adós felszólamlását. Indokolásában a bíróság megállapította, hogy hasonló ügyekben nincs helye felszólamlásnak és az adós felhívása sem szükséges. A bizományi törvény szerint ugyanis az elnöki határozat azonnal min-

A jugoszláviai kisipar

A jugoszláviai kisiparnak is a kontárok és a közüzemek versenye a legsúlyosabb problémája.

Egy tanulságos jelentés

Az alábbiakban a petrovgrádi iparoskamarai kirendeltség jelentését ismertetjük, amely érdekes és tanulságos módon ad helyzetképet a szomszédos Jugoszlávia kisiparának helyzetéről. Amint megállapítható, a jugoszláviai kisiparosságot is nagyjában ugyanazok a problémák foglalkoztatják, mint az ittenit.

A petrovgrádi iparoskamarai kirendeltség jelentést adott ki a jugoszláviai Bánát kisipar 1935. évi helyzetéről. A jelentés mindenekelőtt megállapítja, hogy

a kisipar az elmúlt évben egyetlen ágban sem mutatott fejlődést, annál inkább visszafejlődést. Megállapítja, hogy igen gyakran kedvezményezi az állam a nagyipart, míg a kisiparral senki sem törődik és a legsúlyosabb válságokkal küzd. Emiatt igen sok iparos kénytelen termelését csökkenteni, vagy egészen beszüntetni, szükségleteit és fogyasztását a minimumra redukálni, az iparosok családtagjai pedig kénytelenek napszámosmunkát végezni, hogy hozzájárulhassanak a megélhetés költségeihez. Az élelmiszer és a fémiparban a helyzet nagyjából olyan, mint 1934-ben volt, míg az építő textil és cipészipar nagymértékben visszafejlődött annyira, hogy

ezekben az iparágakban nem dolgoznak állandóan,

csak időszakonként, gyakran csak egy-két hónapot évenként.

Az egyes iparágakban a helyzet a következő: Az építő iparosok helyzete rendkívül súlyos, mert új épületeket nem építenek és a nagyobbarányu javítások is ritkaságszámba mennek. A textiliparban sem jobb a helyzet, mert

ezeket az iparosokat tönkreteszik a gyárak üzletei,

amelyek olcsóbban adják ugyan az árut, ez azonban minőségileg sokkal silányabb, de a fogyasztóknak ma nem az a fontos, hogy jó, hanem olcsó árut kapjon. A cipészipar egyre súlyosabb viszonyok közé jut elsősorban a cipőgyárak leküzdhetetlen konkurenciája, másrészt ugyancsak a gyári üzemek konkurenciája miatt, amelyek kevesebb adót fizetnek, mint az iparosok.

A faipar igen nehéz idöket él át és munkássá-

guk csak jelentéktelen javításokra szorítkozik. A fémipar is minimumra kénytelen redukálni munkakörét, mert gépeket, különösen mezőgazdasági gépeket szinte lehetetlen eladni. A grafikai ipar súlyos helyzetét főleg az a körülmény okozta, hogy a hatóságok nyomtatványait többnyire saját üzemeikben állítják elő, sok esetben drágábban, mint a pályázat útján szereznék be szükségleteiket. Az élelmiszerpiac helyzetét viszont az teszi súlyossá, hogy ezt a munkát a földművesek is elvégzik háziipar formájában és ezért nem fizetnek adót. Az ugynevezett személyes szolgáltatást végző iparosok, mint a borbélyok, fodrászok stb., helyzete szinte elviselhetetlen, amellott számuk igen nagy, az illojális konkurencia pedig igen erős. Kisebb községekben a borbélyok hetenként csak egy legfeljebb két napig dolgozhatnak, többi napokon mezőgazdasági munkát végeznek, hogy megélhessenek.

A legális ipar fejlődésének legveszedelmesebb ellensége a zugipar, amely Bánátban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

A benyújtott feljelentéseket igen enyhén és hosszadalmasan intézik el, csekély pénzbüntetéseket róznak ki, de az elítéltek még azt sem tudják megfizetni, aminek az a következménye, hogy pár napos fogházbüntetést kapnak.

A községek az elítélteket fogházviselésük ideje alatt rendszerint ipari munkák végzésére használják fel, ami ellen az iparoskamarai kirendeltség nem egyszer tiltakozott.

A kereskedelmi üzletek is egyre gyakrabban vállalnak ipari megrendeléseket, cipőgyári üzletek javítás, textilkereskedők ruhamegrendelést fogadnak el. Az iparoskamarai kirendeltség ismételtan tett emiatt feljelentéseket, interveniált a hatóságoknál annak megszüntetése érdekében. Kérte a kirendeltség azt is, hogy ne adjanak ki iparengedélyt állandó meghatározott hely megjelölése nélkül, hogy a vándoripar ne fejlődhesen ki és kérte az ipari termékekkel való hálalás betiltását, ugyancsak a vidéki iparosok vagy gyárak részére való megrendelések gyűjtését, amit az ipartörvény is tilt. Amellett súlyosak az iparosok adóterhei, mert még mindig ugyanolyan adóval vannak megterhelve, mint 1933-ban voltak, holott azóta az ipari termelés lényegesen csökkent. Ezért az adó pauszát fizetést ajánlja a kirendeltség azokban a községekben, amelyek lakosságának száma meghaladja az öteztet.

A közüzemek veszélye fenyeget Satumare-n

A város mindent házikézelésbe akar venni.

Satumare vérosvetősége a következő költségvetési esztendőben új tervekkel akar megvalósítani. Többek között valóságos házikézelési járvány tartja izgalomba a város iparosságát és munkásságát. A város ugyanis elhatározta, hogy

csaknem az összes városi munkálatokat végző üzemeket és iparágakat házikézelésbe veszi és részvénytársasági alapon vezeti tovább.

Legelsősorban a városi villamosművet alakíttatja át részvénytársasággá. De házi kezelésbe kerül a vízvezeték üzem, a csatornázási üzem, az erdőgazdálkodás, a kőtermelés, a szeméthordás,

a gőzfűdő, sőt a kéményseprő-ipar, a temetkezési vállalat és a helyi autóbusszközlökedés.

Ezenkívül a város a mintagazdaság területén belül műtrágyagyárat és gazdasági ipari műhelyeket akar saját kezelésében felállítani.

Ezek a tervek természetesen nem hagyhatják hidegen a város iparosságát és az összes érdekelt szakmák képviselőit. Ha a város mindent maga akar kezelni, joggal felvetődik az a nagy kérdés, hogy mi lesz az amugyis sok gonddal küzdő, adófizető iparossággal?

Miből éljenek azok, akik eddig azokat a foglalkozásokat folytatták, amelyeket most a város maga akar elvégeztetni?

Lehet, hogy a város jó üzletet fog csinálni, de mindenesetre tekintetbe kell venni polgárainak érdekeit is. A jó üzlet nem minden. A házi kezelésről pedig rendszerint ki szokott derülni, hogy nem is jó üzlet. Miért kell tehát egy bizonytalan vállalkozás kedvéért megölni az iparosság igen jelentékeny és tekintélyes részét? Erre szeretne az iparosság feleletet, megnyugtató feleletet kapni az időközi bizottságtól.

VALTOZNAK AZ IDÖK.

— Házaságunk első évében mindig csókkal ébresztettem fel az uramat.

— És most?

— Most ébresztőórárt vásárolt.

DAS ABENDGEBET.

— Rudi, du musst dein Abendgebet deutlichet sprechen, ich verstehe nicht ein Wort.

— Ich bete ja auch nicht zu dir, Mama!

den további felhívás nélkül végrehajtható. Így a kérelemnek sem jogi, sem ténybeli alapja nincs és ezért a törvényszék azt elutasította.

Miután a bizományi ügyekben a regáti perrend-

tartás szabályai vannak érvényben Ardeal területén is, a fenti határozat az ardeali iparosokat is közelről érinti.

Közi: Dr. KELE SANDOR, Arad

Stavri Cunesu minisztériumi vezér-
igazgató megállapítása.

Nem kell vizsgát tenniük a jelenleg működő iparosoknak

Kiket utasít az új törvény vizsgabizottság elé. — Popescu vezérfelügyelő
telefonon kért tájékoztatást a minisztériumtól.

Ardeal és a Banat iparossága körében érthetően nagy izgalmat keltettek azok a hírek, amelyek az új ipartörvény alkalmazásáról terjedtek el. A hírek szerint ugyanis a törvény a szerzett jogokat is érinti és azoknak az iparosoknak, akik már eddig is önállóan működtek és iparendeléssel rendelkeznek, az iparendelések becsapódásával egyidejűleg mestervizsgát kell tenniük, mert ellenkező esetben nem kapják meg az iparendelést és ennek következtében nem folytathatnak önállóan ipart.

A vizsgának a régi iparosokra való kiterjesztése érthetően nagy riasztalmat keltett az ardeal-i és banat-i, főleg kisebbségi iparosság körében, nem az ért, mintha az iparosságnak ezek a rétegei nem rendelkeznek kellő szakmai felkészültséggel, hanem, mert a vizsgák román nyelven történnek, előrelátólag írásbeli részük is lesz és ennek következtében könnyen megtörténhetik, hogy régi, kiváló iparosok a vizsgán megbuknak az államnyelv nem-tudása miatt.

Maga az egész probléma úgy vetődött fel, hogy az új ipartörvény értelmében az összes iparosoknak a törvény megjelenésétől számított négy hónapon belül be kell csapódniuk iparendeléseket, még pedig a törvény 160-ik paragrafusában előírt eljárás szerint. A 160-ik paragrafus pedig úgy intézkedik, hogy az iparendelést a mesterkönyv alapján adják. Mesterkönyvet pedig vagy technikai főiskolai végzettséget biztosító okmányok vagy pedig vizsga alapján lehet beszerezni.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban „Az Iparos” munkatársa beszélgetést folytatott Popescu Petre munkügyi vezérfelügyelővel, aki a pontos és téves magyarázatokra okot nem adható válasz végett előzetesen telefonon felhívta a munkügyi minisztériumot és Stavri Cunesu-val, a munkügyi minisztérium vezérigazgatójával beszélt, aki az új ipartörvény intencióinak legjobb ismerője és ő készíti el az ipartörvény végrehajtási utasítását.

Stavri Cunesu vezérigazgató válasza minden bizonnyal megnyugtatóan fog hatni az ardeal-i és banat-i iparosok nagyrésztére,

kivéve azokat, akik ugyan ipari műhelyek tulajdonosai voltak, de nem volt meg ipari képesítésük. Stavri Cunesu vezérigazgató ugyanis Popescu vezérfelügyelőnek adott válaszában a következőket mondotta:

— Az új ipartörvény értelmében az iparendeléseket a mesterkönyvek alapján bocsátják ki. Mesterkönyvek az ó-királyságban és Basarabiában eddig is léteztek. Így tehát az ó-királyságbeli és a basarabiai iparosok, akik jelenleg is működnek, egyenesen bemutatják mesterkönyvüket és megkapják az iparigazolványukat. Nem lenne tehát méltányos, hogy az ardeal-i és bucovinai iparosokat vizsgának vessük alá, csak azért, mert ezeken a területeken eddig a mesterkönyv nem létezett. Minden bizonnyal így Ardealban, mint Bucovinában rendelkeznek az iparosok olyan okmányokkal, amelyek az ó-királyságbeli mesterkönyvnek megfelelnek. Így például az eddig érvényben volt 1884. évi ipartörvény értelmében Ardealban az a segéd, akinek munkakönyve volt és aki két esztendőig, mint segéd működött, jogot nyert ahhoz, hogy önállóan magát, vagyis mester legyen.

Azok tehát, akik bizonyítani tudják, hogy ennek a feltételnek megfeleltek, illetve két esztendőig segédként működtek, becsapódhatnak iparendeléseiket, anélkül, hogy külön vizsgát tennének.

Az iparendeléssel egyidejűleg megkapják a mesterkönyvüket is. Vizsgát tehát azoknak kell majd tenniük, akik a fent vázolt módon nem tudják igazolni ipari képesítésüket. Vannak ugyanis olyanok, akik csak tőkével szerepelnek valamely kisipari mű-

helyben, de nem képesített iparosok és üzletvezetőkkel dolgoznak. Az új törvény ezek számára teszi lehetővé a további működést. A törvény értelmében ugyanis kisiparos, — tehát az, akinek tíz munkánál kevesebb alkalmazottja van és húsz lőernél gyengébb üzemmel dolgozik — üzletvezetővel nem működhetik és ténylegesen is neki kell vezetnie üzletét. Ez a kötelezettség nem vonatkozik a tíz

munkásnál, vagy 20 lőernél többel dolgozó iparosokra.

Cunesu vezérigazgató egyébként még azt is közölte Popescu munkügyi vezérfelügyelővel, hogy értekezletre hívta össze Bucarestbe az összes munkügyi vezérfelügyelőket, akikkel részletesen meg tárgyalják az új ipartörvény végrehajtási utasítását és természetesen szóba kerül az iparendelések becsapódásának annyi izgalmat kiváltott kérdése is. A vezérigazgató közlése szerint

részletes utasítást küldenek majd le az illetékes hatóságoknak, hogy Ardealban és Banatban milyen okmányokat fogadjanak el a törvényben megjelölt mesterkönyvek gyanánt, illetve melyek legyenek azok az okmányok, amelyek bemutatása ellenében az iparosok iparendeléseiket vizsga-kötelezettség nélkül kicseréljék.

Ez a nyilatkozat minden bizonnyal alkalmas lesz arra, hogy Ardeal és Banat iparostársadalmát megnyugtassa. Most azonban még csak arra lenne szükség, hogy a végrehajtási utasítás a lehető legpontosabban szögezze le ezeket az elveket.

Tizennégymilliárdos kárt okoztak hat esztendő alatt a csődök és kényszeregyezségek

„Az iparnak és a kereskedelemnek könnyű a helyzete” — „Az iparosok jól keresnek” — ezek és ilyen jelzések járják sűrűn nálunk, főképpen ha új adóról, a közterhek fokozásáról s általában a kereskedőktől kért áldozatokról van szó. Az igazság azonban ennek éppen az ellenkezője. Nincs gazdasági, vagy társadalmi osztály, mely a válság következtében annyit szenvedett volna, mint a kereskedők.

Az igazságügyi minisztériumban statisztika készült a kereskedői bukásokról a gazdasági válság hat esztendeje alatt. A statisztika még nincs kész, de az eddig nyilvánosságra hozott adatok is eléget beszélnek: 1930 január 1-én az ország bírójai előtt 2.100 csődügy volt folyamatban, ezekhez 1935. december 31-ig a következő csődkérelmek járulnak:

1930	2.750
1931	2.648
1932	1.324
1933	677
1934	421
1935	380

A további évek alatt elrendelt és 1930-ban még folyamatban volt csődesetekkel együtt

az 10.200 csődöt jelent

hat esztendő alatt. Kétségtelenül rekord-szám ez, de nem sokkal örvendetesebb a fizetésképtelenségek és kényszeregyezségek statisztikája sem. Hat év alatt

9.800 kényszeregyezséget rendeltek el a bíróságok

s ezek túlnyomó része az 1930—33. évekre esik. Az utóbbi két évben már jelentősen kevesebb volt a fizetésképtelenség:

1934-ben	284
1935-ben	237

Ez sem azért, mert javult az általános helyzet, hanem mert alig maradt már régi cég, amely bukhatott volna, azonkívül pedig a gyárak és nagykereskedők hirtelen beszüntették a hitelezéseket, nem is beszélve a külföldi áruhitel megfizetéséről, amely még sokkal előbb bekövetkezett.

Ez a huzamos fizetésképtelenség nem kevesebb, mint

14 milliárd kárt jelentett a hitelezőknek.

Természetes, hogy ekkora veszteséget a hitelezők sem bírtak el bukások nélkül. Alig van már régi cég, amely meg tudta uszni a nagy krízist s ha van, azoknak elő kellett venniük a családi tőkét, a régi jobb időkben félretett vagyont, hogy az üzletet folytathassák.

Ez a helyzet idézte elő az új cégek rohamos, tömeges alakulását. Bucarestben például

csak a folyó év első negyedében több új céget jegyeztek be, mint a gazdasági válság egész ideje, hat esztendő alatt.

A szesz italok repülőbélyeg- illetéke

A légügyi alminisztérium legújabb rendeletét adott ki a repülőbélyegilletéknek a szesz italoknál való alkalmazásáról. Eszerint negyedliterenként 50 bani illeték alá esnek az összes monopolizált pálinkák és hasonló italok. Az illetéket meg kell fizetni úgy a monopol által szeszből, vagy borszeszből előállított pálinkák után, mint a belföldi gyümölcsökből, seprőből, törkölyből és borból párolt, vagy ipari üstön főzött italok után. A negyed liter töredékét után is 50 banis bélyeg róvando le. A konyak, rum, likőr és pálinkakülönlegességek gyártásához használatos szesz, vagy borsosz után literenként 10 lei a repülőbélyegilleték.

Ugyancsak 50 banis bélyeggel kell ellátni negyedliterenként a kereskedőknél levő edényeket és üvegeket, amelyek 50 banis illeték alá eső italokat tartalmaznak, míg a konyak gyártásához használt szesz tartályaira, valamint a szeszből és borszeszből előállított rum, konyak, likőr, és pálinkakülönlegességek edényeire negyedliterenként 1 lei repülőbélyeg kell alkalmazni, míg az ugyanezen italokat tartalmazó, de külföldről importált csomagolásokra félliterenként 10 lei repülőbélyeg kell ragasztani.

Azokra a kereskedelmi forgalomban levő tartályokra (üvegekre), amelyekben belföldi eredetű habszörp és pezsgő van, 10 leies bélyeggel impon-

tált áruknál pedig 50 leies repülőbélyeg kell ragasztani. A kereskedelmi forgalomban levő italoknál előírt illetéket minden edényre (tehát tartályra és üvegre) le kell róni, tekintet nélkül arra, hogy az italok a gyári lerakatban, nagykereskedőknél, kiskereskedőknél, üzletekben, vagy fogyasztási helyiségekben találhatók. A bélyegeket az italok tulajdonosa köteles felragasztani, még pedig olyan módon, hogy az üveget, vagy hordót, vagy más edényt, amelyben az ital van, ne lehessen kinyitni, csak úgy, ha a bélyeget ezzel elszakítják. A megfelelő értékű bélyegek felragasztását május 15-ig be kell fejezni, mert utána azonnal megkezdik a rendelet végrehajtásának ellenőrzését.

ELKÉSETT HUSVETI VICC.

— Délután megöntöztem a feleségemet, de mondtam, felesleges volt.
— Ugyan miért?
— Pont akkor fűrdött.

GYÁRBAN.

— Igazgató ur, kérem, a múlt héten megdöbbenem. Szabad volna egy kis fizetésemelést kérem?
— Sajnálom, az igazgató csak az üzemben történt balesetekért vállal felelősséget.

Tanulmányos jelentés...

Részletes tanulmányban világít rá az építőmesterek országos szövetsége az építkezés válságának okaira

A gyakorlati megoldás módjait sorolja fel a jelentés.

Az alábbiakban azt a rendkívül érdekes jelentést közöljük, amelyet az építőipar 1935 évi helyzetéről Császár Lajos, az építőmesterek országos szövetségének elnöke terjesztett a tárgyu mures-i kereskedelmi és iparkamara elé.

Ez évben is kézhöz vettem a t. kamara felszólítását abból a célból, hogy az építőipar helyzetéről jelentést adjak. Alábbi jelentésemben az élet, a gyakorlati élet hangjának, kívánságainak, panaszainak kívánok helyet adni, azzal a szerény óhajjal, — amelynek beteljesedését alig remélem —, hogy a jelentés ne csak egyszerű aktává váljon a kamara, majd pedig a minisztérium irántában, hanem visszhangra találjon és arra készítse az illetékes kormánytényezőket, hogy megfelelő intézkedésekkel igyekezzenek segíteni az építőipar válságán.

Kötelességszerűen megkísérlem felsorolni az építőipar sérelmeit, egyben pedig utalni azokra az intézkedésekre, amelyekből az ország építőipara a javulást várhatja. Ezeknek az intézkedéseknek mindegyike tulajdonképpen az ország konszolidálását és a válság felszámolását jelentené.

Tudvalevő, hogy ha az építőiparon segítünk, akkor nem a fenti gyűjtőfogalom alá tartozó huszonhét iparág érdekében cselekedtünk csupán, mert hiszen az építkezés azt jelenti, hogy általa megduzzad az egész gazdasági élet minden ere, minden csatornája.

Az első lépés, amelyet a legtöbb külföldi államban és nálunk is annak idején megtettek, építkezési adókedvezmény biztosítása, ami által a polgárság ösztönzést nyar a nemzeti vagyont növelő, egészséges, új hajlékok építésére. Nálunk azonban legutóbb az adókedvezményt eltörölték azon a címen, hogy az új ház a régiéknél versenytársává válik. Ebből a felfogásból szinte az következne, hogy az emberek lakjanak tovább is a kívénhedt, dohos, viasz, kereszthuzatos és egészségtelen lakásokban.

Az építés olcsóbbá tételére irányuló sorozatos kérésünk nem talált meghallgatásra. Az építési kedv fokozása helyett legujabban adót léptettek életbe, amely szerint minden építőanyag: téglá, cserép, mész, fa, cement, stb. újabb 3 százalékos forgalmi adót vetnek ki. Ennek következtében máról holnapra drágább lett az építés.

Ismételten is kifejtjük, hogy

az olcsóbb építés következtében fokozódna az állam bevétele.

Az építés következtében sok kézen átmenő pénzösszegekből kivétel nélkül az államnak jutna bizonyos százalék.

Követnünk kellene Anglia példáját, ahol az ál-

lam a munkást igyekszik háztulajdonossá tenni azáltal, hogy 95% kölcsönt folyósít minden 2—3 szobás munkás családi ház építésére és ezzel a magántulajdon hívévé tesz milliókat. Tekintettel arra, hogy mi mezőgazdasági állam vagyunk, az ország lakosságának nyolcvanöt százalékát kitevő parasztságot, a mai polgári államrend pilléreit, kellene az olcsó építés lehetővé tétele által a megújuló, bizonyos mértékben már ipari jellegű farmok építéséhez segítsük.

Az építkezési anyagokról szólva, meg kell említenünk, hogy ezek drágasága negymértékben akadályozza meg a régi házak modernné tételét és egészségügyi felszerelésekkel való ellátását.

A vas, a vízvezeték és csatornázási anyagok ára például 46 százalék különböző címen behajtott illeték terheli.

A vas ára 10.60 lei, amelyből 4.60 leit tesz ki az állam részére fizetendő összeget.

Mig a háború előtt egy mázsa buzárért kerekken azámítva a gazda kapott a gazdaságához szükséges két mázsa patkót vagy egyébhez való vasat, ma éppen három mázsa buzár kell adnia egy mázsa vasárért. A háború előtt egy mázsa buza értéke egyenlő volt nyolc mázsa cementével. Tehát ma, amikor egy mázsa cementért egy mázsa buzár kell adnia a gazdának, a lehetetlenséggel határos beton-trágyatele-

Új vezetőség került főbb ardeal-i munkakamara élére

A Monitorul Oficial 106-ik, május 9-iki száma közli a munkaügyi minisztérium azon rendeleteit, a melyekkel több munkakamara élére új átmeneti bizottságot nevezett ki. Ezeknek a rendeleteknek a munkakamarák iparos-tagozatait érintő részei a következők:

Arad. A munkakamara átmeneti bizottsága Vulpe Iosif elnöke alatt működik és az iparostagozat vezetőségének tagjai: Feier Stefan, Bodrogean Aurel és Sandor Iuliu.

Braşov. A munkakamara átmeneti bizottsága Gh. Curcă elnöke alatt működik és az iparostagozat vezetőségének tagjai: Gh. Gologan, Szabó Béni és C. Pestrea.

Cluj. Az átmeneti bizottság elnöke itt Gh. Bucoveanu, míg az iparostagozat vezetői: Victor Talian, Gavril Boca és Tănase Potoru.

Timişoara. Az átmeneti bizottság elnöke Stefan Vulpe és az iparostagozat vezetői: Dobosan Petre, Foale Nicolae és Al. Sechel.

pet, betonozott istállót és más gazdasági épületeket építeni.

A vasúti szállítással is indokolt volna a vitéldíjcsökkentés. Talán a legbeszédesebb példa, ha megemlítem, hogy a cement London belvárosában ab épület mázsánként 90 leibe kerül, ugyanakkor nálunk helyenként 30 ezer leit kell fizetni érte vagónként.

Egyedül az építéshez szükséges faragott fa az, amelynek ára a kistermelőnél azonos a háború előttivel, vagyis azt mondhatjuk, hogy egy mázsa buzárért ma is egy köbméter épületfát kapunk.

Arra kérjük tehát a kamarát, hogy

kérje a kormánytól az adómentességet úgy az új, mint a modernizálendő épületek részére.

Oly épületekben pedig, melyek 1940-ig adandó határidő alatt a nedvességtől, dohoságtól és más az egészségre káros körülményektől, mint világosság-hiány, földalatti elhelyezés meg nem szabadítottatnak: a franciaországi mintára megvonható legyen a lakhatási engedély.

Egy-két helyiségből álló családi házak pedig örök időkre mentessésséssenek minden közteher alól, a többi családi házak pedig külön előnyben részesüljenek.

Szabályozni kellene az építőiparban a munkaidőt is. A heti 48 óras munkaidőn felül lehessen csak túlórákat tekinteni az esetleg napi nyolc óránál tovább dolgozók munkaidejét, szemben azzal a mai rendszerrel, amely szerint a munkások sokszor 30 óra heti munkaidőn túl sem dolgoznak pótlék nélkül. Svájcban és Franciaországban a mai napig is a 48 óras heti munkaidőt a szezon jellegű építőiparban évi átlaggal számítják, úgy hogy nyári időben 56, sőt ennél kevesebb munkaórát dolgoznak.

Összegezve a kérdést: a közgazdaságunkat oly közelről érintő építőipart országosan fellendíteni, ami ezzel egyet jelent, a mezőgazdaságot iparosításra áttéríteni, csakis az itt felsorolt elvek, kívánalmak teljesítése által lehet.

Az arad-i vendéglősök szindikátusának új vezetősége.

Az Arad-i és Arad-megyei Szálloda, Étterem Kávéház és Korcsmatulajdonosok Szindikátusa ma megtartott választmányi gyűlésén a következő tisztart választotta meg: Elnök: Mohor Ilie. Alelnökök: Komóczi Béla és Horváth József. Pénztáros: Lukács Lajos. Ellenőrök: Incze Géza, Messer Sándor és Kell Rudolf. Választmányi tagok: Schest Elemér, Madár József, Kornett Vendel, Waszits József, Buzogány Márton, Radics Pavel, Miclas Ioan, Preisz Gyula, Veliciu Florian, Popa Gheorghe, Philipp Iosif, Lapusca Teodor, Kohn Vilmos, Németh Árpád, Hagyo József, Tichi Endre. Póttagok: Singer Lajos dr., Pilan József, Pfinster Ferdinand és Pichler János.

KITUNÓ OTLET.

Pityu hallja az iskolában, hogy egyik osztálytársát tornából mentik fel, a másikat énekből.

Haza megy és azt mondja a papájának:

— Tata, nem lehetne engem magaviseletből felmenteni?

Az új betegsegélyzői ille'ek

A betegsegélyzőpénztár igazgatósága közli, hogy a központi betegsegélyzőpénztár március 31-én tartott közgyűlésének határozata értelmében április elsejétől a háztartásbeli alkalmazottak nemcsak a készpénzből fizetésük, hanem a természetben kapott járandóságuk után is kötelesek betegsegély-tagdíjat fizetni. Kivételt képeznek a 18 éven aluli háztartásbeli alkalmazottak, akik továbbra is az első fizetési osztályban maradnak, azonban csak akkor, ha összeresztük nem haladja meg a havi 600 leit.

Az önálló iparosok ugyancsak április 1-től az új törvény értelmében három kategóriába (III., IV., V.) osztatnak be. A harmadik-kategóriába azok tartoznak, akik teljesen egyedül, munkás, vagy tanuló nélkül dolgoznak. A IV. fizetési osztályba azokat sorozzák, aki tanulókkal dolgoznak, míg az V. osztály illetékeit azok fizetik, akik munkásokat, vagy segédeket foglalkoztatnak.

SZELLEMEK KÉRDÉS.

— Melyik fut jobban: a kakas vagy a tyúk?

— Na melyik?

— A kakas, mert nincs tyukszem.

150.000 tagja van a fővárosi munkakamarának és 21.237 beadványt intézett el az elmúlt évben

A fővárosi munkakamara, amelynek 150 ezer tagja van és ilyenformán az ország legnagyobb munkakamarája, most tette közzé mult évi működéséről elkészített beszámolóját.

A munkakamara kerülete Ilfov-, Teleorman- és Vlasceamegyékből áll. Tagjai a 0.25 százalékos munkakamarai hozzájárulás címén 10 millió leit fizettek be az elmúlt év folyamán.

A munkakamara az elmúlt évben 21 ezer 237 beadványt intézett el. Ezeknek nagyrésze tanoncszerződés és munkakönyv elnyerésére irányult. A munkakamara az elmúlt évben 3385 munkakönyvet, 917 mesterkönyvet és 5437 munkáskönyvet állított ki.

A munkakamara megbízottjai a főváros területén 42 ízben tartottak razzsiát. Ez alkalomkor 1286 kihágási jegyzőkönyvet vettek fe. A jegyzőkönyvek alau-

ján az illető munkaadók ellen eljárás indult.

A munkakamara ingyenes jogügyi osztálya 4000 jogi ügyet intézett el.

A munkabírószághoz 4070 beadvány érkezett.

A munkakamaránál bejegyzett szerződések közül 148 egyéni munkavállalási szerződést, 23 kollektív szerződést és 1779 iparostanonc szerződést kötöttek. A tanoncok közül 434 szegődött el szabónak, 428 vasmunkásnak, 196 nyomdásznak és 124 borbélynak.

A munkakamara ingyenes orvosi rendelőjében 5746 beteget vizsgáltak meg. Különös figyelmet fordítanak a tanoncok egészségügyi állapotára.

A kamara védnöksége alatt két szabásati és egy cipésztanfolyam működik, amelynek látogatása a tanoncok számára kötelező.

Ujabb tagozatot létesít az arad-i Iparosok Temetkezési Csoportja

Ülést tartott az Iparos Otthon választmánya.

A tagok élénk részvétele mellett tartotta meg ülését az arad-i Iparos Otthon választmánya. Az ülésen hosszasan foglalkoztak az Iparos Otthon célkitűzéseivel, amelynek végcélja tudvalevőleg az

örög iparosok otthonának közeljövőben való felállítása.

Elhatározták, hogy új tag-gyűjtési mozgalmat indítanak meg, majd pedig szóba került az Iparosok Temetkezési csoportjának fejlesztése és

egy újabb, D.-csoport megalakítása 55-től 75 évig terjedő koru egyének részére.

A választmány úgy határozott, hogy kivesszi ebből a munkából, illetve az új csoport megszervezéséből a részét, annál is inkább, mert a Temetkezési Csoport eddig is többszáz ezer lelei gyarapította az Iparos Otthon vagyonát és az új, D.-csoport révén újabb, alapszabályszerű hozzájárulást biztosított az Iparos Otthonnak. Az új, D.-csoport megalakítása általános helyeslést váltott ki, annál is inkább, mert épp azok részére biztosít segítyt, akiket a biztosító társaságok nem vesznek fel. A biztosítandó temetkezési segély 12 ezer lei.

Az arad-i munkakamara jelenti a minisztériumnak:

Hivatalról hivatalra küldik a beteget a társadalombiztosítónál és csak hosszas késedelemmel részesül orvosi kezelésben és kap orvosságot

Csökk a teljes autonomia és az ezzel járó ellenőrzés szűnetheti meg a tarthatatlan helyzetet.

Ahhoz a panasz-áradathoz, amely már esztendő óta folyik a társadalombiztosító pénztárak működése ellen, csatlakozik most az arad-i munkakamara évi jelentése, amely megdöbbentő képet fest arról, hogy a jelenlegi helyzetben a társadalombiztosító pénztár mennyire nem tudja teljesíteni hivatalát. A jelentést a munkakamara felküldte a munkügyi minisztériumba, akit arra kérnek, hogy változtasson a helyzeten, amelynek nem is annyira a társadalombiztosító tisztviselői, vagy orvosai az okai, hanem nagyrészen az az intézkedés, hogy a tagdíjak túlnyomó részét Bucurestibe kell küldeni, míg a helyi szükségletek fedezésére alig marad megfelelő összeg.

A munkakamara jelentésének fentemlített része a következőképpen hangzik:

— A társadalombiztosító pénztárnál még mindig gyakori az elégedetlenség és a panasz. A biztosítottak állandóan panaszkodnak, hogy nem részesülnek megfelelő orvosi kezelésben és csak akadályok leküzdésével kapják meg az orvosságot és a betegsegélyt. Valahányszor panasz érkezett hozzánk közbenjártunk és arra törekedtünk, hogy a biztosítottak jogos követeléseit kielégítést nyerjenek. A bajok forrása részben abban a bánásmódban is keresendő, amelyet a társadalombiztosító tisztviselői és orvosai a biztosítottakkal szemben tanúsítanak. A biztosítottakat egyik hivatalból a másikba küldik, tulkeng a bürokrácia, az ügyek pedig nagy késedelemmel nyerne elintézt. Orvosságért vagy segélyért napokig kell ácsorogniok a társadalombiztosító folyosóin. Mindaddig, amik ez a mentalitás nem szűnik meg, nem érnek véget a panaszok sem. A társadalombiztosító orvosainak és tisztviselőinek meg kellene értenük végre, hogy ezeket az intézményeket nemcsak azért létesítették, hogy nekik állásokat biztosítsanak, hanem azért is, hogy a biztosítottak érdekeit szolgálják. Ha ezt az elemi dolgot megértenék és emberileg bánnának a biztosítottakkal: tiszteletben tartanák a számukra törvényileg biztosított jogokat, idejében és huzavona nélkül részesítenék őket orvosi kezelésben és adnák meg számukra az orvosságot, a segélyt, az összes panaszok egyszerre megszűnnének.

FOKMERŐ.

Bíró: Tanu, maga jóbarátja a vádlottnak. Feltételezi róla, hogy pénzt lopjon?

Tanu: Milyen nagy összegekről van szó?

★

NEM HINNE.

Kohn találkozik egy barátjával és mekérdesi őt:

— Hová viszed ezt a csokor ibolyát?

— A főnököm feleségének.

— Képelem, örülni fog.

— Nem hinném. A temetésére viszem.

— A helyzet megjavítása érdekében — folytatja a munkakamara évi jelentése — feltétlenül szükséges a társadalombiztosító pénztárak autonómiájának biztosítása, választott igazgatótanácsok működése, ami által szigorú és hathatós ellenőrzést lehetne kifejtetni és ezáltal megvédenék a biztosítottak érdekeit. Feltétlenül módosításra szorul a társadalombiztosításról szóló törvény azon intézkedése, amelynek értelmében az egyes pénztárak jövedelmének hatvan százalékát a központba kell befizetni. A megmaradó negyven százalék semmiesetre sem elegendő azoknak a költségeknek viselésére, amelyeket az ügyvitel, az orvosságok beszerzése, az orvosi kezelés, valamint a segélyek kifizetése ró a társadalombiztosító pénztárak.

A jelentés elkészült, el is juttatták illetékes helyre. Most már csak az a kérdés, hogy a minisztérium figyelembe vessze-e, elhatározza-e magát arra, hogy radikális intézkedéssel orvosolja a társadalombiztosító elleni panaszokat, vagy pedig — ennek a jelentésnek is az lesz a sorsa, ami a többi hasonló jelentéseké, bekerül a minisztériumi irattárba és minden marad a régiben.

MEGFELELT.

Tanár: Kik képezték Napoleon seregében Waterloo-nál a hátvédet?

Diák: Akiknek a legrosszabb lovuk volt.

★

VITA.

— Menjén a fenébe, maga részeg!

— Igen, én részeg vagyok, de az elmulik. Maga azonban hülye és az nem mulik el.

★

APRÓHIRDETÉS

Osskár, gyere haza! Eladtam a songort.

Szerkesztői üzenetek

Ipartestület. Az új ipartörvény 136. szakasza értelmében az ipartestületek vagyona, úgy az ingó, mint ingatlan, teljes egészében átmege az ipartestületek székhelyén illetékes munkakamarák birtokába, azzal, hogy azt a munkakamara kisipari szekciója kezeli és használja fel kizárólag ipari célokra. A törvény 189. szakasza pedig arról intézkedik, hogy amennyiben ezen vagyon passzív, tehát a tartozások, illetve terhek nagyobbak, mint a tényleges vagyon, úgy a vagyon felszámolására kerül a jogi személyiségekről szóló 1924. évi és 1927-ben módosított törvény szerint. A felszámoló a területi munkügyi felügyelő, a munkakamara elnöke és az ipartestület elnöke.

Nem rendelkezik azonban a törvény kifejezetten, mi történik azon intézményekkel, illetve alakulatokkal, amelyek az ipartestület mellett működtek, mint pl. a temetkezési csoportok, amelyeknek ki-

lön vezetőségeik is voltak, vagyonnak az ipartestület vagyonától külön kezeltetett, amely temetkezési csoportoknak nem iparos tagjai is voltak és esen vagyonnak részesül voltak, mert ahhoz hozzájárultak. A munkakamarák valószínűleg nem fogják átvenni ezen súlyos teherrel járó intézményeket, mert sem a munkakamaráról szóló törvény nem intézkedik temetkezési csoportok felállítására tekintetben, de a munkakamarában tartozó kisiparosok mindnyájan a munkásbiztosító pénztár kötelezett tagjai, így ilyen segélyben részesülnek a temetkezési csoportok felállítására nem is volna ezért indokolt. Így valószínűleg vagy feloszlatják a temetkezési csoportokat, vagyonukat a befizetések arányában vissza fogják az egyes tagoknak fizetni, vagy megegyezést létesítenek, hogy amennyiben zárós határidőn belül a tagokból külön jogi személyiséggel bíró temetkezési csoport alakul, a vagyont annak át fogják adni. Sürgősen megalakítandó tehát egy ilyen jogi személyiséggel bíró temetkezési egyesület.

Az 1924. évi törvény pontosan előírja a teendőket, hogy az alapító oklevelet hányan kell, hogy aláírják, mi módon terjesztendő be az illetékes törvényszékhez az alapszabályok, miként kell ehhez a munkügyi miniszter véleményét kikérni (aviz favorabl), hogyan kell az alapszabályokat a Monitorul Oficialban meghirdetni.

Előfordult az is, hogy egyes ipartestületek a temetkezési csoportoktól kölcsönt vettek fel, ez természetesen a munkakamarák által az ipartestületek vagyonából megtérítendő. Amennyiben a munkakamarák nem ismernék el, mint külön vagyont és minden ellenszolgáltatás nélkül sajátítanak ki a temetkezési csoport vagyonát, úgy ezt kontestációval kell megtámadni, s ez bizonyára eredményes is lesz.

Az Unionea Generala a Micilor Industriasi, amely Al. Samoil elnök alatt működik, az ipartestületek átvételét kontestációval támadta meg, alkotmányjogi szempontból. Ilyen kontestációt május hó 4-én az arad-i ipartestület átvétele alkalmával is benyújtott. A kontestációkat minden ipartestületi tag vagy temetkezési csoport érdekeit tagja beadhatja, minthogy az ipartestületek törvényesen fel lettek oszlatva és így erre nem jogosultak.

NEM DÖL BE.

— Miért dohányzol fiam? Nem tudod, hogy aki füstöl, az mindig ilyen kicsi marad?

— Mese! Nézz meg: a kémények milyen magasak!

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor de Inmormantare a Industriailor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt in restanta cu cotizatiile lor, sa achite restanta in interesul lor propriu, fiindca in conformitatea §-ului 14 si 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adica daca membrul decedea intru timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizatiunile sunt scandate dupa urmatoari membri decedati:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 905. Arminiu Komlós Armin, 906. Stefan Molnar István, 907. S. I. Iosif Bittner Józsefné, 908. V. I. Mihail Sajtos Mihályné, 909. Iacob Schmidt Jakab.

In Grupa B. Csoportban: 918. Ana. Hetschek Anna, 914 V. I. Emeric Hrabovszky Imréné.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunica cu asociatii, ca cotizatiunile de deces sunt scandate pana la numarul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. csoportban Vád. lui Sandioli Szvetozar 823, sot. lui Josif Bittner József.

In Grupa II. csoportban változatlanul 920-ig esedékes a fizetés.

Cu carnet **M E R C U R**
puteţi cumpăra pe credit
de şapte luni la urmă-
toarele firme.

M E R C U R-könyvvél az
alábbi cégeknél készpénz-
áron, felár nélkül vásá-
rolhat hét havi hitelre.

Szentgyörgyi Emil
női divatruházában
ARAD, Neuman-palota.
Nagy választék garantált
jóminőségű
divatcikkben, női-
és férfi szövetekben.
Szabott ár, pontos kiszolgálás!

ISKOLAI ÍRÓSZEREK,
IRODAI FELSZERELÉSEK,
RAJZ- és TECHNIKAI cikkek,
NYOMTATVÁNYOK, stb.

Max Molnár és Tsa.
Arad, színházzal szemben.

Baranyi Ferenc
url szabósága
ARAD,
STR. BRATIANU 15.

Női kabátok, retikülök
nagy választéka!
Legújabb **DIVATMODELLEK!**

LYONE divatruház
ARAD, Neuman-palota.

JACOBI
GYULA
VIZSGÁZOTT

FOGÁSZ
ARAD, Str. I. G. Duca 1.
Bársony-ház.

REICH JÓZSEF
ARAD, Piata Avram Iancu.
(Színház-épület.)

Színházi versenybazár
Legolcsóbb beszerzési forrás!
GYERMEKKOCSIKBAN
óriási választék!

Schwartz Árpád
műszerész és villanyszerelő
ARAD, Str. Brancovici 3. szám.
Rádiókészülékek, csillárok
a legjobb gyártmányú varrógé-
pek, kerékpárak, gramofonle-
mek olcsón beszerezhetők.
Szakszerű javítóműhely.

Wollmann Emil
fogász
Fogászati műterem:
ARAD, Piata Catedralei 6. sz.

DEIN
PAULA
női kalapszalon
ARAD, Str. Bratianu 9. szám.

Kiváló minőségű gyönyörű
férfi-, női- és gyermek

c i p ő k e t

legolcsóbban árusít

MERCUR

cipőruház R. T.

ARAD, Piata Avram Iancu 21.

FISCHER M.

éveg- és porcellán

nagyruház

Szervicek, evőeszközök, lámpák, chi-
na ezüst áru óriási választékban.
Modern képervezés és üvegezés.
ARAD, Fehér Kereszt épület.

Szemüvegek,
fényképezőgépek,
fotócikkek.

Amatőr felvételek kidolgozása leg-
jobb és legolcsóbban!

„Opticum” Kun István
ARAD, Bul. Reg. Maria 18. sz.

POPPER IGNÁC

ARAD, Str. Metianu 2. szám.

Harisnyák, keztyűk,
szvetterek, sálak, férfi- és női in-
gek, kombinék, zsebkendők, nad-
rágtartók, sapkák, nyakkendők, al-
sónadrágok, téli- és nyári trikók,
gyermekkelengye, csipkék, tüllök,
himzések, gombok, csattok, retikü-
lők, legolcsóbb beszerzési forrása.

Czernóczy Imre

cipőüzlete kész és mérték utáni
cipők legjobb

beszerzési forrása!
ARAD, Str. Marasesti 4. szám.

Erdős István

ARAD, Str. Metianu 4. szám.

Harisnyák,
csipkék, sálak, keztyűk, selyem-
combinék, reformnadrágok, kötött,
szövött, valamint rövidárú nagy
választékban!

Pontos, figyelmes kiszolgálás!

„**HUNIA**”

női kalapgyár.

Tulajdonos: **DAVID LAZAR.**
Menyasszonyi koszu-fátyol és
menyasszonyi csokor-különlegessé-
gek. — Női- és férfi kalapok fes-
tése és átalakítása, női kalapok a
legújabb modellek. Olcsó árak!
Str. Metianu 4. Hunyadi-pal.

ÉPULETFÁT,

deszkát, léctet, kerítésoszlopot, ese-
repet és az építkezéshez szükséges
összes anyagokat, valamint aszta-
losárúkat a legolcsóbb áron

Steinfeld
és Herskovits Rt.
fakereskedelmi vállalatnál Arad,
Calea Radnei 56—60.

Női és férfi
szöveteket

az összes kelengyecikkekét
Friedmann és Schwartz utóda

TEXTILIA

divatruházában

Arad, Str. Metianu 4 Hunyadi-p.

WEISZ ARNOLD

gyógyszertára

ARAD, Piata Avram Iancu.

Az összes angol, francia, svájci,
hollandiai, osztrák és magyar
gyógyszerkülönlegességek raktára.
ELZA KAMFORKRÉM az 1928.
évi párisi nemzetközi kiállításon
nagy aranyéremmel és díszoklevél-
lél kitüntetve.

Nászajándékok
alkalmi ajándékok

legjobb beszerzési forrása

KUN JÓZSEF

ékszerész

ARAD, Bul. Reg. Maria.
Ekszerkészítés és átalakítás saját
műhelyemben.

Kalmár József

cégnél Arad, Str. Bratianu

Rádió, bicikli,
csillár

jutányos áron szerezhetők be!!

HALMOS
GYULA

Fogászati műterem:
ARAD, Calea Banatului 2. sz.
Dr. Keppich ház.

Kötöttáru, harisnya
és keztyűkülön-
legességek

LÖWINGER-nél,

ARAD, Bul. Reg. Maria 18. sz.

Férfiszövet
különlegességek
és bélésárú

a legnagyobb választékban

Vajda

ARAD, Str. Eminescu 15.

Pollák Imre

ARAD, Str. Metianu 14. szám.
ékszerész dusan felszerelt raktára.
A legkitűnőbb svájci zseb- és fali-
órák. Feltűnő olcsó árak! Tört
aranyt és ezüstöt vesznek vagy
újra átcserélek. — Speciális óra-
javító műhely.

Speciális BUTOR

nappali és

kombinált szoba
REINHART FÜLÖP

butorgyár

ARAD, STRADA HORIA 2. SZ.
Városházával szemben.

Pontos kiszolgálás

FÉRFI, NŐI és GYERMEK-
CIPŐKBŐL, elsőrendű anyag
Férficipő 300 leitől, női cipő 270
leitől, gyermekcipő 160 leitől. Mer-
cur-könyvre készpénzárban

Czernóczy Mihály

Arad, Str. Eminescu 26. szám.

STOJKOVITS József

fényképezési műterme

ARAD, Piata Avram Iancu 18.

Művészi kivitelű gyermekfelvéte-
lek. — Speciális fényképnagyítások

APOLLO

illatszertár

ARAD, Str. Eminescu 4. szám.
Mindennemű illatszer, szappan,
fogkrém és egyéb különlegességek
dus lerakata. Olcsó árak!

Épületvasalások,
szerszámok, háztar-
tási cikkek

legolcsóbb beszerzési helye

„**SPOR**” **E. SEITZ**

Arad, P. Avram Iancu 4. szám.

Engelhardt Ferenc
szücsnél

Szőrmébundák állandó vagy raktá-
ra. Vállal mindennemű szőrme-
munkákat, molykár elleni megőrzést
ARAD, Str. Eminescu 1. szám.
Vadászkürt szálló épület.

Kabát, komplé
és ruhaujdonságok
utolérhetetlen olcsó áron
szerezhetők be

Menczer konfekcióban
Fischer Ellz-palota.

Hoszpodár
fest, tisztít

ARAD.

Üzlet: Str. Eminescu 3.

Gyártelep: Str. Stroescu 13.

Nagy Imre

női divattermében

készülnek a leg-
újabb ajándékok.

ARAD, Str. Eminescu 2. szám.